TRST, sreda
18. septembra 1957
Leto XIII. - Št. 222 (3757)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638, 93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559. — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - 2 - 375 - izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Novozelandski delegat Leslie Munro izvoljen za predsednika 12. zasedanja skupščine OZN

Malajska federacija soglasno sprejeta kot 82. članica OZN
Izvoljeni predsedniki odborov - Alžirci zahtevajo sodelovanje Maroka in Tunizije pri reševanju alžirskega spora

NEW YORK, 17. — Ob 20.24 po srednjeevropskem času se je začelo dvanajsto zasedanje glavne skupščine OZN pod predsedstvom dosedanjega predsednika tailandskega delegata Vajtajakona.

Med navzočimi so bili zunanji ministri 40 držav.

V dvorani so se zbrali predstavniki 81 držav članic. Število članic pa je narastlo na 82, ko je skupščina danes soglasno sprejela v OZN malajsko federacijo.

Za predsednika dvanajstega zasedanja je bil izvoljen novozelandski poslanik v Washingtonu sir Leslie Munro, potem ko je libanonski zunanji minister Malik umaknil svojo kandidaturo.

Za predsednike posameznih odborov so bili izvoljeni: iranski delegat Djalal Abdoh za predsednika političnega odbora, pred katerim bodo razpravljali med drugim o razorožitvi in Alžiru. Guatemalski delegat Arenales Catalan je bil izvoljen za predsednika posebnega političnega odbora, pred katerim bodo razpravljali med drugim o razorožitvi raznih organizmov OZN, o politiki plemenskega razlikovanja v Južni Afriki in o palestinskih beguncih. Češkoslovaški delegat Jiri Nosek je bil izvojen za predsednika gospodarskega odbora, norveška delegatka Asse Lionaes pa za predsednico socialnega odbora. Tailandski delegat Thanat Khoman bo predsednik odbora za zaupno upravo, holandski delegat Van Asch Wyck predsednik finančnega in upravnega odbora, venezuelski delegat Santiago Perez-Perez pa predsednik pravnega odbora.

Ob otvoritvi zasedanja je predsednik tailandski delegat Van Vajtajakon govoril o delu enajstega zasedanja. Omenil je zlasti, da so prizadete države izpolnile resolucije o Srednjem vzhodu. «To, je dejal, gre v čast prizadetim državam. Njihovo ravnanje je povečalo njihov ugled in ga je ves svet pozdravil.» Izrazil je nato zadovoljstvo, ker je Egipt pristal na obvezno jurizdikcijo mednarodnega sodišča, ter je zatem izrekel priznanje mednarodnim silam OZN, «ki so prispevale k vzpostavitvi miru in varnosti na tem področju». Zatem je predsednik izrekel upanje, da «se bo kijub oblakom na obzorju sedanja mirnost ob primernem času spremenila v dokončni mir».

Govoril je zatem o resolucijah skupščine v zvezi z Madžarsko in dejal, da bi moralo biti mogoče vskladiti stališče vseh s tem v zvezi.

Na koncu je predsednik izrekel upanje, da bo na novem zasedanju skupščine mogoče napredovati glede razorožitve ter «mirne, pravične in demokratične rešitve za Alžir in Ciper».

Zatem je predsednik določil za člane verifikacijske komisije sledeče države: Burmo, Kanado, Veliko Britanijo, Islandijo, Liberijo, Nikaraguo, Panamo, Sovjetsko zvezo in ZDA.

Sledila je volitev predsednika 12. zasedanja. Kakor omenjeno, je bil izvoljen novozelandski delegat Leslie Munro. Zanj je glasovalo 77 delegatov, 3 so se vzdržali, eden pa je glasoval za libanonskega zunanjega ministra Malika, ki je umaknil svojo kandidaturo.

Takoj po izvolitvi je novozelandski delegat zasedel predsedniško mesto in poudaril svojo pripravljenost delati sporazumno z vsemi člani OZN za ohranitev miru in za napredek. Omenil je resna vprašanja, ki jih je ta mednarodna organizacija v zadnjih dvanajstih mesecih obravnavala, ter vlogo, ki jo je imela in jo mora še imeti v mednarodnih odnosih. Novi predsednik je poudaril «velike obete in velike nevarnosti jedrske dobe» ter nujnost napredovanja v razgovorih o razorožitvi, ker — je pripomnil — «čas ne deluje v našo korist na tem področju in narodi sveta z zaskrbljenostjo zahtevajo svojo osvoboditev strahu in negotovosti».

Po izvolitvi predsednikov posameznih odborov je skupščina odložila svoje delo na jutri popoldne ob 16.30 po srednjeevropskem času.

Predstavnik alžirske narodnoosvobodilne fronte v New Yorku Mohamed Jazid je danes izročil pismo predsedniku glavne skupščine OZN, da podkrepi zahtevo 22 afriških in azijskih držav, naj se alžirska zadeva sprejme na dnevni red skupščine. Jazid pravi, da bo osvobodilna fronta predložila prvemu odboru skupščine konkretne predloge za mirno in sporazumno rešitev spora. Dodaja, da taka rešitev ni več mogoča samo s francosko-alžirskimi stiki, in da alžirska narodno-osvobodilna fronta želi, naj bi pri reševanju tega vprašanja sodelovali vladi Maroka in Tunizije. Dalje poziva skupščino, naj najde formulo za posredovanje Združenih narodov, ter opozarja, da alžirska vojna sedaj lahko postane vojna v Severni Afriki. Od zadnjega zasedanja skupščine se francoska politika v Alžiru ni spremenila. Jazid zaključuje, da je ustavitev sovražnosti mogoča samo s prejšnjo politično rešitvijo, ki naj zadosti zakonitim težnjam Alžircev po neodvisnosti.

—«»—

Harrimanovi očitki Eisenhowerju

ALBANY, 17. — Guverner države New York Averell Harriman je danes izjavil, da če bi predsednik Eisenhower res hotel odpraviti položaj, ki je nastal v Little Rocku, bi lahko «federaliziral» narodno gardo v državi Arkansas.

Teritorialna narodna garda je običajno pod nadzorstvom krajevnih oblasti. V izrednih primerih pa zvezna vlada lahko to gardo «federalizira» in jo vključi v ameriško vojsko.

Guverner Harriman, ki je govoril na tiskovni konferenci, je poudaril: «Res je tragično, da se je predsednik pokazal tako uslužnega v krizi, ki je z ustavnega stališča tako resna.»

Župan v Little Rocku pa je pozval guvernerja Faubusa, naj takoj umakne narodno gardo izpred poslopja višje šole.

Medtem vlada v mestecu Little Rock še vedno veliko napetost. Prokurator v tem mestu Amis Gutheridge je na zborovanju «sveta belih državljanov» ostro napadel ukrepe za ukinitev plemenske ločitve. «Integracionisti, je dejal, so vzeli na piko Arkansas, ker imajo to državo za najšibkejšo med južnimi državami. Toda motijo se. V vsakem kraju v Arkansasu, ki se bo uklonil integraciji, bomo mi znova uvedli plemensko ločitev.»

Pozval je nato «vse guvernerje južnih držav, naj se pridružijo guvernerju Arkansasa Faubusu v njegovi borbi proti integraciji».

Medtem je deset črnskih duhovnikov vložilo pred sodiščem v Little Rocku tožbo proti kršitvi svobode govora in vere, ki jih vsebujejo nekateri zakoni, ki so bili nedavno odobreni pred parlamentom v Arkansasu.

V Nashvilleu v državi Tennessee pa je zvezni sodnik pozval skupino več oseb, naj preneha z vmešavanjem v plemensko integracijo v tamkajšnjih šolah. Znani hujskač proti črncem John Kasper pa je bil aretiran.

—«»—

MOSKVA, 17. — Agencija Tass poroča, da je Hruščev sprejel danes na Jalti laburističnega voditelja Aneurina Bevana, ki ga je spremljala njegova žena. Agencija dodaja, da sta se Hruščev in Bevan dolgo in prijateljsko razgovarjala.

—«»—

NEW YORK, 17. — Včeraj zjutraj so proglasili po vseh državah ZDA stavko nameščencev telefonskih central.

Po državnem udaru v Siamu

Thanarat napoveduje razpustitev parlamenta

Predsednik vlade in poveljnik policije zapustila državo

BANGKOK, 17. — Maršal Sarit Thanarat je danes sporočil po radiu, da je bil s kraljevim dekretom imenovan za vrhovnega poveljnika oboroženih sil in da je zrušil vlado, ki ji je predsedoval Pibul Songgram.

Sarit Thanarat je na tiskovni konferenci izjavil, da na podlagi vesti, ki jih je dobil, se Pibul Songgram z avtomobilom približuje meji s Kambodžo. Dodal je, da če bi Songgram želel telesno stražo, bi mu jo on priskrbel. Dejal je dalje: «Pibul je napravil napake in je sledil zgrešenim nasvetom nekaterih svetovalcev, toda napravil je mnogo dobrega za deželo. Imam ga še vedno za svojega poglavarja.» Izjavil je nato, da bi želel sestati se s Songgramom ter je obžaloval, da je ta zapustil Bangkok.

Thanarat je nato izjavil, da bo bivši poveljnik policije general Phao Sriyanond odpotoval v tujino. Ko so ga vprašali, ali bo odpotoval na lastno pobudo ali pa, ker je prisiljen, je Sarit odgovoril: «Iz obeh vzrokov.» Sriyanond je že odpotoval z letalom v London v spremstvu svojih dveh sodelavcev. Letalo je na poti v London že prispelo v Karači.

Zatem je Thanarat sporočil, da bo nova vlada sestavljena, takoj ko bo položaj zopet normalen, ter da bo temeljila «na volji ljudstva». Dodal je, da bo sedanji parlament pojutrišnjem razpuščen zaradi «nerednosti» pri volitvah, ki so bile februarja letos. Povedal je tudi, da ne bodo uvedli cenzure na tisk in da ne bodo nikogar aretirali. Dalje je Thanarat dejal, da bo Tailandija še dalje dobivala ameriško vojaško pomoč in da bo vprašanje bodočnosti pogodb, ki jih je Tailandija sklenila, prepuščeno novi vladi. Konferenca SEATO, ki bi se morala začeti v četrtek v Bangkoku, pa se bo morala odložiti, «ker v tem trenutku ni nikogar, ki bi lahko govoril v imenu Tailandije».

Pozitiven odgovor FLRJ na predlog o balkanski konferenci

V Beogradu so objavili pismo, ki ga je predsednik romunske vlade poslal vladam Jugoslavije, Bolgarije, Grčije, Turčije, in Albanije, ter Titov odgovor

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 17. — Nocoj je bilo objavljeno pismo, ki ga je poslal 10. septembra predsednik romunske vlade Chivu Stoica maršalu Titu, v katerem v imenu romunske vlade izraža «trdno prepričanje, da vzpostavitev vsestranskega in mirnega sodelovanja med vsemi balkanskimi državami odgovarja interesu balkanskih narodov», in predlaga, naj bi se še letos sestali predsedniki vlad Jugoslavije, Albanije, Bolgarije, Grčije, Turčije in Romunije, ki bi proučili vprašanje medsebojnega sodelovanja ter sprejeli odgovarjajoče sklepe. Romunska vlada ugotavlja, da se odnosi Romunije z ostalimi balkanskimi državami pozitivno razvijajo in da se jugoslovansko-romunsko sodelovanje razvija na trdni osnovi skupnih socialističnih ciljev. Romunska vlada meni, da obstoj nerešenih in spornih vprašanj ne bi smel ovirati balkanskega sodelovanja. Sodelovanje med balkanskimi državami bi ustvarilo ozračje za dobre sosedne odnose in mirno sodelovanje med vsemi balkanskimi državami, spodbujalo gospodarski razvoj in sodelovanje na področju trgovine, prometa, turizma in kulture in prispevalo k razvoju medsebojnega razumevanja spoštovanja in prijateljstva. Zato romunska vlada meni, da bistveni interesi balkanskih narodov zahtevajo široko aktivno sodelovanje držav balkanskega področja. Na sestanku, ki bi bil v eni izmed glavnih mest držav udeleženk, bi predsedniki vlad balkanskih držav proučili sklepe o vprašanjih, ki se tičejo utrditve miru na Balkanu, nenapadalnosti, mirne rešitve spornih vprašanj, razvoja kulturnih in gospodarskih odnosov, posebnih stikov med voditelji držav jugovzhodne Evrope, izmenjave delegacij in podobno. Na tem posvetovanju bi se balkanske države lahko dogovorile tudi o tem, da se bodo v svojih medsebojnih odnosih vzdržale vsakega napadalnega dejanja.

Da bi to posvetovanje bilo trajnega značaja, predlaga romunska vlada ustanovitev kolektivnega sodelovanja teh balkanskih držav, zato da se ohrani mir na tem področju in napredek balkanskih narodov. Sodelovanje mora temeljiti na popolni enakopravnosti in medsebojnem spoštovanju suverenosti in nevmešavanja v notranje zadeve in ne sme imeti namena ustvarjanja grupacij, ki bi bile usmerjene proti drugim državam. Vzpostavitev tesnega sodelovanja med balkanskimi državami bi prispevalo h koordinaciji ustreznega evropskega sodelovanja, uresničenju sistema splošne evropske varnosti, k ustalitvi miru v vsem svetu in zbližanju med narodi. Romunska vlada izraža upanje, da bodo jugoslovanska vlada in vlade drugih balkanskih držav skrbno proučile njen predlog in se udeležile posvetovanja.

Na to pismo je predsednik republike maršal Tito 13. septembra z Brionov poslal naslednji odgovor:

«Spoštovani tovariš predsednik, v Vašem pismu, ki ste mi ga poslali 10. septembra 1957, ste se dotaknili kompleksa vprašanj, ki so zelo izrednega pomena za medsebojne odnose balkanskih narodov in držav, za mir v tem delu sveta, kakor tudi za stvar krepitve sodelovanja med narodi sploh in krepitev miru v vsem svetu.

Vso povojno dobo je vlada FLRJ dajala poseben pomen razvoju meddržavnih in družbenih stikov s svojimi sosedi. Mislim, da je danes splošno znana stvar, da se vlada, kateri imam čast načelovati, od srca in uporno zavzema za uresničenje takih mednarodnih odnosov, v katerih bi vladalo najširše sodelovanje med narodi in državami sveta na vseh področjih njihovega delovanja v interesu mirnega razvoja človeštva ter njihovega materialnega, družbenega in duhovnega napredka. Kot rezultat zgodovinskega razvoja so danes s svetu države z različnimi družbenimi in političnimi sistemi. Mi trdno verujemo, da je neobhodno potrebno razvijati sodelovanje ne glede na razlike, ki so v tem pogledu med posameznimi državami. Koeksistenca med državami z različno družbeno in politično ureditvijo je nujno potrebna in nima druge alternative, razen da se najaktivneje uresničuje v mednarodnih odnosih. Politika aktivne koeksistence je politika, ki je v osnovi mednarodnega delovanja jugoslovanske vlade.

Izhajajoč iz tega sodim, da so sosedje povsod v svetu dolžni razvijati svoje odnose na načelih aktivne miroljubne koeksistence. Tem bolj cenim predloge, ki ste mi jih v svojem pismu sporočili glede vaših pogledov na možnost razvijanja vstranskega medbalkanskega sodelovanja tako na področju političnih odnosov kakor tudi na področju gospodarske in kulturne izmenjave. Vaše predloge imam za zelo koristne. Njihovo uresničenje bi služilo interesom narodov Balkana, prispevalo k njihovemu vsestranskemu napredku, krepilo evropsko varnost in mednarodni mir.

Razume se, da soglašam z Vami, da so med balkanskimi državami nerešena vprašanja. Menim pa, da ta vprašanja ne bi smela biti ovira naporom, da se razvije vsestransko medbalkansko sodelovanje. Nasprotno, mislim, da bi prav ta nerešena vprašanje mogla s sodelovanjem najti najbolje svojo pravilno rešitev.

Hotel bi posebno poudariti, da je treba dajati posebno važnost potrebi, da se že sedaj v vskodnevnih tekočih odnosih med posameznimi balkanskimi državami razvija duh medsebojnega razumevanja in odstranjevanja težav, ki še obstajajo temi državami, da bi se res pripravili in zagotovili potrebni pogoji za uspešno medbalkansko sodelovanje na osnovi medsebojnega spoštovanja, enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve drugih.

V teh medsebojnih naporih menim, da bi posvetovanje načelnikov vlad balkanskih držav lahko bilo važen korak k vzpostavitv; in razvoju prijateljskega sodelovanja med balkanskimi državami. Na koncu želim poudariti, da jaz in moja vlada od srca podpirava nagibe, ki so navdihnili Vaše pismo ter duha miroljubnosti in prijateljstva, s katerimi so prežeti Vaši predlogi.»

B. B.

—«»—

Djuro Salaj v Rimu

RIM, 17. — Predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj je prispel danes s soprogo in hčerko v Rim, kjer bo nekaj dni gost Italijanske splošne zveze dela. Na železniški postaji so ga pozdravili glavni tajnik Zveze dela Di Vittorio skupno z drugimi funkcionarji in jugoslovanski veleposlanik v Rimu dr. Darko Černej.

—«»—

FLRJ zahteva izročitev Artukovića

WASHINGTON, 17 — Jugoslovanski generalni konzul v Washingtonu je zahteval od vrhovnega sodišča ZDA, naj dovoli izročitev Andrije Artukovića, ki je leta 1941 in 1942 kot notranji minister Pavelićeve vlade ukazal pokol na tisoče ljudi.

Artuković živi v Long Beachu v Kaliforniji. Prvo zahtevo za izročitev je zvezno sodišče v San Franciscu svoj čas zavrnilo, češ da so obtožbe proti Artukoviću političnega značaja.

—«»—

ZDA in nemške volitve

WASHINGTON, 17. — Ameriški državni departma izjavlja v posebni izjavi, da bodo ZDA «še dalje podpirale napore nemškega ljudstva za zgraditev Nemčije in za dosego temeljne svobode, da izbere tako obliko vlade in ustanov, ki se mu zdi boljša».

—«»—

NOVI DELHI, 17. — Zvedelo se je, da sta se alžirska voditelja Lamine Debagine in Serief, ki sta sedaj v Novem Delhiju, včeraj sestala z Nehrujem. Razgovarjala sta se tudi s tajnikom kongresne stranke.

Izredno zasedanje francoske skupščine

Okvirni zakon o reformah v Alžiru naletel na odpor desnice in levice

Vladi se majejo tla pod nogami tudi zaradi nezadovoljstva z njeno gospodarsko politiko - Napetost med francoskim prebivalstvom v Alžiru zaradi hujskanja desničarskih organizacij

PARIZ, 17. — Izredno zasedanje francoske narodne skupščine, ki je bilo sklicano, da razpravlja o političnih reformah v Alžiru in o gospodarski politiki vlade, se je danes popoldne začelo v zelo napetem ozračju. V zadnjih urah je napetost naraščala ne samo v Franciji, pač pa tudi v Alžiru, kjer se francoski priseljenci odločno upirajo reformam, ki jih napoveduje vlada.

Okvirni zakon o Alžiru je bil predložen v proučitev notranji komisiji, zaradi česar se je zasedanje začelo z interpelacijami o gospodarski politiki in posebno še o agrarni politiki. Verjetno bo ta del razprave zavzel ves teden. Ce bo Bourges-Maunoury v soboto postavil vprašanje zaupnice, bo glasovanje v ponedeljek 30. t. m.

Od ponedeljka do četrtka 26. t. m. pa bo debata o Alžiru in ob zaključku debate bo predsednik vlade tudi s tem v zvezi postavil vprašanje zaupnice. Toda v tem primeru bo glasovanje v soboto 28, tako da se bo prednost debate o Alžiru spoštovala. Tako bo v glavnem potekalo delo skupščine, ki začenja protivladno ofenzivo, ki lahko pripelje do padca vlade.

Medtem ko se že slišijo prve pritožbe poslancev proti gospodarski politiki ministra Gaillarda, je v zvezi z okvirnim zakonom o Alžiru bila debata v notranji komisiji zelo ostra. Ceprav se zatrjuje, da je vlada načrt sprejela, je sinoči bivši alžirski guverner Soustelle, ki je med glavnimi nasprotniki načrta, izjavil, da je ta načrt v «stalni evoluciji». In res se je Bourges-Maunoury še danes zjutraj dolgo razgovarjal z obrambnim ministrom, ki še dalje nasprotuje nameravanim reformam. Minister ni sicer še odstopil, toda utegnil bi to storiti prihodnje dni, če notranja komisija v glavnem odobri vladni načrt. Toda kako naj bi se ta okvirni zakon še bolj «zvodenel», ne da bi socialisti in ljudski republikanci, ki edini podpirajo vlado, prešli v opozicijo, v kateri so sedaj že nekateri zmerni, odpadniški radikali, poujadisti in komunisti.

Izid debate je vsekakor negotov. Bourges-Maunoury igra svojo karto na možnosti, da bi morebitno izglasovanje zaupnice o Alžiru pripravilo parlament do tega, da odobri tudi gospodarsko politiko. V OZN se namreč pripravlja debata o Alžiru in zato računa Bourges- Maunoury, da si poslanci ne bodo upali povzročiti vladne krize.

Kakor rečeno, vlada zlasti v Alžiru veliko napetost, ker so desničarska organizacija «skupni odbor bivših bojevnikov in rezervistov» ter vsa včlanjena združenja najprej proglasili za jutri štiriindvajseturno stavko na vsem alžirskem ozemlju iz protesta proti načrtu okvirnega zakona, čer da nosi ta zakon v sebi «seme in nevarnost zapustitve Alžira». Za popoldne so sklicali množično demonstracijo v Alžiru, pozvali pa so stavkajoče, naj se vzdržijo slehernega nasilja.

Minister Lacoste, alžirski prefekt in general Massu pa so sporočili organizatorjem demonstracije, da ne bodo dovolili nobenega poizkusa neredov po mestnih ulicah. Po alžirskih ulicah so se že pojavili danes padalci in ojačili so tudi vse postojanke in pripravili so poseben varnostni načrt, ki vsebuje med drugim prepoved listom, da tudi deloma objavijo poziv na stavko. Vendar pa so danes delili po ulicah mesta Alžira letak, ki poziva francosko prebivalstvo, naj se upre okvirnemu zakonu.

Ceprav velja poziv za vse Francoze v Alžiru, so oblasti posebno zaskrbljene zaradi morebitnih neredov v glavnem mestu. Spričo napetosti, ki vlada nocoj v mestu, bi zadostovala majhna iskra za povzročitev eksplozije. To nikakor ne gre v račun francoski vladi posebno še, ker alžirsko prebivalstvo, prav tako kakor pariški napredni krogi, vidijo v novem zakonu korak nazaj v primeru z zakonom iz leta 1947, ki se ni nikoli izvajal.

Spričo napetega položaja pa je organizacija bivših francoskih bojevnikov preklicala proglas o stavki. V brzojavki, ki jo je poslala nocoj Lacostu, sporoča organizacija, da se je odpovedala nameravanim demonstracijam «spričo groženj, ki so jih civilne in vojaške oblasti izrekle proti francoskemu prebivalstvu v Alžiru».

Kljub umiku bivših bojevnikov pa je neko drugo združenje pozvalo študente, naj se udeležijo demonstracije, ki bo jutri ob 15. uri v središču Alžira. Kljub temu pa upajo, da demonstracije francoskih elementov ne bodo zavzele širšega obsega, potem ko so bivši bojevniki preklicali stavko.

V okviru posebnih pooblastil, ki jih je skupščina izglasovala vladi, so ustanovili blizu Pariza koncentracijsko taborišče za Alžirce, ki živijo v Franciji. Teh je v Franciji 350.000.

Medtem ko se desničarski in fašistični krogi v Alžiru pripravljajo na jutrišnjo stavko in demonstracijo, nadaljujejo alžirski borci svoje sabotažne akcije. V zadnjih 24 urah so izvršili več napadov na področju Orana in tudi drugod. Zažgali so več kmetijskih posestev francoskih kolonistov in izvršili več atentatov, ki so povzročili 11 mrtvih in 20 ranjenih. Pri spopadu s francoskimi silami na področju v Kabiliji pa so Alžirci izgubili 55 mož, pri predvčerajšnjim spopadu na področju Lamoriciere pa 40 mož. Tako zatrjujejo francoska poročila, ki molčijo o francoskih izgubah.

—«»—

Atenski tisk o romunskem predlogu

ATENE, 17. — Atenski listi še dalje komentirajo romunski predlog za sklicanje balkanske konference. List «Kathimerini» pravi, da spadajo ti predlogi v okvir «mirovne ofenzive, ki jo je začel sovjetski blok v začetku tega leta proti Grčiji, Turčiji in Jugoslaviji». Opozicijski list «Eleftheria» pa je mnenja, da bi romunske predloge lahko proučili s prijateljsko pozornostjo. List pravi, da so nekateri pridržki glede romunskega predloga upravičeni, ter dodaja, da Grčija ne bi smela pokazati naglice pri proučevanju predlogov in da bi na podlagi tega proučevanja morala dati svoje konstruktivne predloge.

—«»—

Umetni satelit iz SZ

MOSKVA, 17. — Moskovski radio javlja, da bodo sovjetski znanstveniki v kratkem napravili prvi korak na poti medplanetarnih poletov, s tem da bodo izstrelili umetni satelit Zemlje.

Radio je pripomnil, da bodo prvi sovjetski poizkusni sateliti težnji od ameriških ter bodo imeli močne radijske oddajnike, katerih znake bodo lahko sprejemali številni radioamaterji.

—«»—

Izstrelitev rakete iz balona

BALTIMORA, 17. — Poveljstvo ameriškega letalstva je sporočilo, da bodo proti koncu meseca izstrelili raketo na štiri sekcije s plošče, ki jo bo poseben balon dvignil 33.000 metrov visoko. Raketo bodo izstrelili, da dobijo znanstvene podatke v višini od 1000 do 4000 milj. Izstrelili jo bodo nad otočjem Eniwetok v Tihem oceanu proti koncu meseca. Zelo majhen toda močan radijski oddajnik, ki bo nameščen v začnjem delu rakete, bo pošiljal na Zemljo podatke o kozmičnih žarkih in druge podatke.

Komentarji svetovnega tiska o rezultatih nemških volitev

Mnogo listov poudarja, da gre za Adenauerjev osebni uspeh - Novi parlament se sestane na prvi seji 15. oktobra v Berlinu

BONN, 17. — Odmevi Adenauerjeve zmage se še niso polegli. Skoraj vsi poudarjajo, da gre bolj za osebni uspeh kanclerja kakor njegove stranke. Pojavila pa so se že tudi ugibanja o sestavi nove vlade. Nekateri listi pišejo, da ne bo velikih sprememb ter da bodo glavni ministri ostali v svojih resorih. Vsekakor se zdi, da bo sodelovala v vladi lahko samo Nemška stranka, ki bo zaradi nizkega števila poslancev le koristen privesek demokristjanom. Liberalci namreč tudi ne marajo več slišati o sodelovanju v vladi. Eden izmed voditeljev liberalnih demokratov, Erich Mende je možnost takšnega sodelovanja izključil, kar je še tembolj značilno, ker pripada struji, ki je bila vedno najbolj naklonjena sodelovanju z demokristjani. Sicer pa ni doslej stranka, ki je o svojem pomenu z 41 mandati tretja, prejela nobenega vabila za bodoče sodelovanje. Adenauerjeva zmaga pa je imela za posledico tudi zvišanje kvotacij vrednostnih papirjev na borzi, in sicer od 4 do 8 točk.

Tretji Bundestag bo izvolil novega kanclerja konec oktobra. Predsednik parlamenta Gerstenmaier je odredil, da se prične zasedanje parlamenta 15. oktobra v Berlinu, da se «poudari nerazdružljivost vezi Zvezne republike z resnično prestolnico Nemčije». Krščansko-demokratska parlamentarna skupina, ki bo razpolagala z absolutno večino, bo predložila za svojega kandidata na kanclersko mesto Adenauerja. Zato je potrebnih 249 glasov, demokristjani pa razpolagajo kar z 270 glasovi. Adenauer je že imel danes več posvetovanj s svojimi sodelavci v stranki in vladi glede sestave nove vlade. O tem vprašanju bodo razpravljali na izrednem zasedanju vodstva stranke, ki bo v četrtek in ki ga bodo posvetili proučitvi političnega in parlamentarnega položaja, ki je nastal z nedeljskimi volitvami. Zdi se, da bo vodstvo potrdilo stališče kanclerja, ki zagovarja koalicijo z Nemško stranko. Morda bodo povabili k sodelovanju tudi liberalne demokrate, čeprav so ti že jasno izjavili, da tega ne marajo.

Medtem pa se nadaljujejo v listih komentarji o volitvah. Glasilo Združene socialistične stranke «Neues Deutschland» piše, da je kljub vsemu možna uspešna borba proti Adenauerju. Devet milijonov volivcev, ki je dalo svoj glas socialdemokratom, predstavlja potencialno silo, ki jo je treba voditi enotno usmerjeno v borbi proti nemški reakciji z jasnimi smotri, ki jih je treba doseči. Po mnenju lista niso metode, ki jih je doslej uporabljala Socialdemokratska stranka, najbolj primerne, da privedajo na oblast nemški delavski razred. Ollenhauerjeva stranka bi morala iti po poti, ki jo je že prehodila socialistična stranka v Nemški demokratični republiki.

«Izvestja» pišejo, da je Adenauer s svojo demagogijo med volilno kampanjo prevaral številne nemške volivce. Mnogi drugi volivci pa niso razumeli nevarnosti politike Bonna, kajti glavna opozicijska stranka, to je socialdemokratska, se ni okoristila z vsemi možnostmi, ki so se ji nudile, da bi pokazala nemškemu ljudstvu pravo pot. Razen tega so storili v Nemčiji vse, da so preprečili svobodno izražanje ljudske volje, pri čemer so uporabljali katoliški križ, namišljeno nevarnost z Vzhoda in podobna sredstva. Rezultati volitev zaskrbljajo vse nemške patriote in vse evropske narode, ki poznajo navade nemških militaristov.

«New York Times» objavlja članek pod naslovom: «Zmaga za Zahod». S svojimi glasovi je nemško ljudstvo odstranilo vse dvome, ki jih je povzročala socialistična opozicija glede položaja in stališča nove Nemčije. List pravi, da bo ostala Zahodna Nemčija trden zaveznik Zahoda in steber novega evropskega reda. Zato je Adenauerjeva zmaga koristna za ves Zahod, Za Zahodno Evropo, za atlantski pakt in za politiko ZDA v Evropi. «New York Herald Tribune» pa trdi, da so se Nemci s svojimi glasovi izrekli proti nevtralistični politiki.

Za večino angleških listov se mora Adenauer zahvaliti za svojo zmago finančnemu in gospodarskemu položaju Zahodne Nemčije. «Manchester Guardian» piše, da je sedaj glavna Adenarjeva naloga, da doseže medsebojno razumevanje z opozicijo, kar pa ne bo lahko. «Times» pa piše, da Nemčija še vedno išče pravo pot v politiki ter da ne bo mogoče izreči o Nemčiji jasnih sodb, dokler se ne bo dopolnil proces politične vzgoje, kar pa bo trajalo še mnogo let. «Daily Telegraph» piše, da bi lahko Adenauer napravil v Evropi eno največjih uslug, če bi se skušal na kakšen način sporazumeti s Poljaki.

Tudi vsi francoski časopisi posvečajo obširne komentarje rezultatom volitev. «Figaro» piše, da gre predvsem za osebno Adenauerjevo zmago, kar pomeni atlantskega sistema in evropske skupnosti. «Populaire», glasilo SFIO, izraža upanje, da bodo znali zmagovalci brzdati gospodovalne težnje. «Franc Tireur» piše, da je nemško ljudstvo rajši zbralo materialne ugodnosti kakor mit združitve. «Liberation» pravi, da se je s temi volitvami buržoazna demokracija okrepila ter da je prebivalstvo Zahodne Nemčije pretežno konservativno. Zato ljudi red, stalne in močne vlade ter voditelja, ki ga je treba oboževati in se ga tudi bati. Če je ta voditelj reakcionaren, malce svetohlinski, zvit in jaznorit, toliko bolje. Nemci so pač volili po nemško.

Tudi «Osservatore Romano» se seveda močno veseli nad Adenauerjevo zmago. Ta zmaga naj bi dokazovala, kako daleč od resnice so tisti, ki trdijo, da je krščanstvo neprikladno za zahteve našega časa, prepojeno z reakcionarnim duhom in da ni sposobno poskrbeti za skupni blagor narodov.

Po poletnih počitnicah danes prva seja poslanske zbornice

Senat se bo sestal 24. septembra - Saragat se strinja s politiko nemških demokristjanov - Togliatti izrazil zaskrbljenost nad nevarnostjo nemškega militarizma

(Od našega dopisnika)

RIM, 17 — Jutri ob 17. uri bo prvo zasedanje poslanske zbornice po počitnicah. Pričakujejo, da bodo v začetku počastili spomin žrtev v San Donaciju. Razni govorniki pa bodo ob tej priliki tudi zahtevali odgovor na vprašanja, ki so jih postavili notranjemu ministrstvu glede krvavih dogodkov. Poslanska zbornica bo nato začela razpravljati o proračunu notranjega ministrstva, za kar se je doslej prijavilo 12 govornikov.

Senat pa se bo sestal v torek 24. septembra ob 17. uri in bo razpravljal o proračunih ministrstva za delo in obrambnega ministrstva. Nato pa bo začel razpravljati o zakonskem načrtu ratifikacije pogodb o Evratomu in skupnem evropskem tržišču.

Včeraj je bilo v prostorih poslanske zbornice že mnogo poslancev, ki so se vrnili v Rim. Predsednik Zoli je danes sprejel ministra za industrijo in trgovino Gavo, s katerim je razpravljal o vprašanjih, ki se tičejo industrije. Zatem je sprejel ministra za zunanjo trgovino Carlija, ki mu je poročal o svojem potovanju na zagrebški velesejem. Jutri se bo sestalo vodstvo Krščansko demokracije. Seje se bo udeležil tudi predsednik Zoli, ki je hkrati predsednik nacionalnega sveta stranke. Razpravljali bodo o političnem položaju ob pričetku delovanja parlamenta. Danes so tudi sporočili, da bo konec tega meseca odšla v London socialistična delegacija, ki ji bo načeloval Nenni. Okrog 20. oktobra pa odpotuje druga delegacija PSI v Skandinavijo, tretja delegacija pa pojde v Moskvo, kjer se bo udeležila proslav 40-letnice oktobrske revolucije.

V Rimu seveda še mnogo govore o nemških volitvah. Demokristjani upajo, da se bo tudi njim posrečilo dobiti absolutno večino kakor Adenauerju in vidijo torej v nemških volitvah dobro znamenje, čemur se seveda ne smemo čuditi. Bolj čudno pa je, da se tudi Saragat strinja s politiko nemških demokristjanov. Saragat je namreč dejal: «Adenauerjeva politika pomeni zmago De Gasperijeve politike proti politiki Del Boja. Na ta način je zavzel Saragat podobno stališče kot Scelba in Malagodi. Matteo Matteotti pa je dejal, da se morajo nemški demokristjani zahvaliti za svojo zmago tudi dejstvu, da so si pridobili precej glasov volivcev desničarskih strank. To pa pomeni nevarnost, kajti v kanclerjevi stranki se bodo lahko pokazale absolutistične težnje.

Po Matteottijevem mnenju je prispeval k Adenauerjevi zmagi tudi govor, ki ga je imel Hruščev na Poljskem. Pri tem pa je Matteotti tudi poudaril, da so konec koncev socialisti povečali število svojih glasov za 20 odstotkov prav tako kakor demokristjani. Res da niso mogli preprečiti absolutne večine demokristjanom, toda lahko bodo demokristjansko politiko učinkovito nadzirali.

Togliatti je izjavil, da se lahko iz nemških volitev potegne nauk, da je nujna borba ljudskih in demokratičnih naprednih sil za obrambo miru. Izrazil je zaskrbljenost nad nevarnostjo nemškega militarizma ter dejal, da bo ta militarizem v okviru NATO vedno večja ovira za politiko razorožitve, pomiritve in miru, ki jo tako potrebujejo evropski narodi. Za sedaj se lahko pričakuje le okrepitev hladne vojne z vsemi posledicami, ki lahko iz tega izvirajo. Kar se tiče vzrokov socialdemokratskega neuspeha, jih Togliatti pripisuje antikomunizmu Ollenhauerje stranke in tudi dejstvu, da ni znala postaviti jasnega socialističnega programa.

Danes ob 13. uri po ameriškem času je prispel zunanji minister Pella v New York. Novinarjem je izjavil, da italijansko zunanje ministrstvo mnogo zaupa v Združene narode ter da je mogoče v njihovem okviru šititi mir, varnosti in svobodo ob upoštevanju socialne pravičnosti. Na vprašanje, ali namerava Italija posredovati na Srednjem vzhodu, je Pella dejal, da je tega ni doslej še n

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 20,5, najnižja 12,3, zračni tlak 1020,5, vlaga 56 odst., morje mirno, temperatura morja 20,8.
Vreme danes: Pretežno jasno z delnimi pooblačitvami.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 18. septembra
Irena, Ilka
Sonce vzide ob 5.46 in zatone ob 18.11. Dolžina dneva 12.25. Luna vzide ob 24.00 in zatone ob 14.29.
Jutri, ČETRTEK, 19. septembra
Januarij, Vidograd

Sporočilo občinskega upravnega odbora

Z ostavko 32 svetovalcev občinski svet razpuščen

Sinoči so poleg 20 demokristjanov in dveh republikancev podali ostavko še monarhisti, en liberalec in 7 misinov - Pričakuje se skorajšnje imenovanje komisarja

Županstvo nam je poslalo posebno poročilo, v katerem je rečeno, da je občinski odbor na sinočnji seji ugotovil, da je 32 od 60 svetovalcev občinskega sveta predložilo občinskemu tajništvu formalno ostavko. Poročilo pravi, da je občinski odbor na osnovi zakonskih predpisov sprejel ostavko sledečih 32 svetovalcev:

Inž. Gianni Bartoli, dr. Luigi Masutto, prof. Ester Bastiani, prof. Redento Romano, inž. Raimondo Visintin, prof. Narciso Sciolis, dr. Teodoro de Rinaldini, dr. Mario Franzil, dr. Ugo Verza, dr. Sergio Gasparo, Mario Delconte, Antonio Coslovich, Iginio Vascotto, Nereo Stopper, dr. Ugo Harabaglia, dr. Fausto Pecorari, prof. Mario Gridelli, dr. Domenicantonio Adovasio, dr. Livio Novelli, Elio Geppi, prof. Edoardo Cumbat, odv. Beniamino Antonini, prof. Agostino Origone, odv. Daniele Morpurgo, dr. Alfio Morelli, Ida Sganzerla in De Vecchi, prof. Enrico Tagliaferro, odv. Riccardo Gefter Wondrich, Carlo Battaglia, prof. Claudio de Ferra in dr. Giuseppe Ferfoglia.

Iz gornjega seznama je razvidno, da je podalo ostavko 20 svetovalcev KD, dva republikanca, eno liberalec, dva monarhista in sedem misinov. Za kroniko moramo povedati, da dva misinska svetovalca, in sicer poslanec Colognatti in prof. Accerboni nista podala ostavke, ker sta se sprla z vodstvom stranke, kar je tudi povzročilo, da je poslanec Colognatti, kot smo to že pisali, izstopil iz MSI. Sicer pa je bilo že dalj časa znano, da sta v MSI v Trstu dve struji. Kljub temu pa ni bilo pričakovati, da se bo spor tako zaostril in povzročil pravcati razkol, ki bo imel nujne posledice tudi med misinskimi člani in somišljeniki.

Vest, da je tudi sedem misinskih svetovalcev podalo formalno ostavko občinskemu tajništvu je nekoliko iznenadila celo tiste italijanske politične kroge, ki so običajno zelo dobro informirani, kaj se dogaja pri MSI. Sicer pa so vsi pričakovali, da bodo tudi misini prej ali slej podali ostavko, ker so že sami izjavili, da ne bodo nikoli dovolili, da bi prišlo do izvolitve kakega socialkomunističnega župana». Kljub temu pa se ni pričakovalo, da bodo to storili že včeraj, in mnenje mnogih je bilo, da čakajo bolj ugoden trenutek, da bodo lahko rekli, da so bili oni tisti, ki so preprečili izvolitev komunističnega ali kakega drugega levičarskega župana. To geslo naj jim bi služilo v bodoči volilni propagandi. Toda vidi se, da je nekdo dobro pritisnil na MSI in da je tukajšnje vodstvo klonilo, ker si dragače ni mogoče predstavljati tako nenadne ostavke, ki je povzročila, da se je občinski svet avtomatično razpustil.

Za dva monarhista in za liberalca je bilo že v zgodnjih sinočnih urah znano, da bodo predložili ostavko občinskemu tajništvu najkasneje danes zjutraj. Toda tudi oni so odstopili že sinoči, kar dokazuje, da je bila ostavka desničarskih svetovalcev koordinirana in domenjena, da podprejo Krščansko demokracijo v njeni akciji za razpust občinskega sveta.

Kot torej vidimo, so se demokristjani ponovno znašli v družbi fašistov in monarhistov, ki so podpirali enobarvni demokristjanski odbor. Ni dvoma, da je KD na to podporo tudi računala, ker bi v nasprotnem primeru ne pozvala svojih svetovalcev, naj predložijo ostavko.

S formalno ostavko omenjenih svetovalcev je občinski svet že razpuščen. Zato odpade vsak poizkus za sklicanje seje občinskega sveta in možnost sestave novega odbora ter izvolitve župana. Sedaj je treba samo pričakovati, da bo vladni komisar imenoval prefekturnega komisarja, ki bo upravljal občino do izvolitve novega občinskega sveta.

S temi ostavkami se je zaključilo petnajstmesečno delovanje dosedanjega občinskega sveta, ki je bil izvoljen na lanskih majskih volitvah. Povedati moramo, da je bila njegova dosedanja življenska pot zelo težavna, saj je ves čas le životaril iz dneva v dan, brez konkretne perspektive in ni bil v stanju niti sprejeti letnega proračuna, o katerem bo moral sedaj odločiti prefekturni komisar. Že takoj po lanskih volitvah smo opozorili javnost na nevarnost, ki je pretila izvoljenemu občinskemu svetu zaradi okostenele politike Krščanske demokracije. Ta se ni hotela sprijazniti z dejstvom, da so minili časi, ko je lahko gospodarila v občinski upravi s pomočjo nekaterih udomačenih zaveznikov. Lanske volitve pa so pokazale KD, da mora resno računati zlasti na levičarske skupine, na stranke ki predstavljajo večino delavskega prebivalstva in ki so se močno okrepile. KD je hotela na vsak način nadaljevati s staro diskriminacijsko politiko do levih opozicijskih svetovalcev, obdržati vse do tedaj pridobljene položaje, čeprav sama ve, kako si jih je pridobila in kakšne hude posledice je povzročila ta njena politika mestnemu gospodarstvu.

Razumljivo je, da so levičarske skupine zahtevale novo demokratično občinsko upravo, ki bo vodila napredno in socialno politiko, da bo opozicija lahko nadzorovala delovanje občinskega odbora in vseh ostalih upravnih odborov občinskih ustanov. Demokristjani pa niso marali takšne demokratične uprave. Zato so tudi povzročili razpust tristrankarskega odbora (KD, PSDI in PRI), ki se je obvezal, da bo izvajal socialno politiko, nato pa so s pomočjo fašistov in monarhistov sestavili svoj enobarvni odbor. Tudi ta rešitev je bila za KD samo začasna, ker se niso hoteli odkrito povezati s fašisti in so že tedaj računali na razpust občinskega sveta, kar so sedaj uresničili.

Kot smo že omenili, je občinski svet z ostavko 32 svetovalcev razpuščen. Sedaj se postavlja vprašanje, kdaj bo vladni komisar razpisal nove volitve. Levičarske stranke so že večkrat izjavile, da morajo biti volitve čimprej razpisane, da se omeji na najkrajši čas uprava prefekturnega komisarja. Tajnik tržaške federacije KPI Vidali je glede možnosti razpusta občinskega sveta izjavil, da morajo biti volitve pred koncem leta. Nase mesto, je dejal Vidali, potrebuje občinski svet, ki bo lahko sestavil stalen in demokratičen odbor in ki bo znal odločno braniti interese mesta. Komisarska uprava, ki bi trajala dolgo časa, bi bila velika nesreča za mesto, ki je že toliko pretrpelo po krivdi rimske birokracije, po krivdi korupcije in klerikalne nadvlade.

Pozno v noč pa smo še zvedeli, da bo danes tudi svetovalec Accerboni podal ostavko, obenem pa da bo izstopil iz MSI.

Občinsko tajništvo je že sinoči sporočilo prefekturi, da je 32 občinskih svetovalcev podalo ostavko in da je občinski svet dejansko razpuščen. Danes pa bo tajništvo poslalo prefekturi vse zadevne spise kot zadnjo formalnost pred imenovanjem prefekturnega komisarja.

—«»—

Vpisovanje v osnovne šole

Solsko nadzorništvo za slovenske šole sporoča, da je vpisovanje v slovenske osnovne šole vsak dan od 8.30 do 12. ure do vključno 24. septembra. Solska naša bo 30. septembra, prvi dan pouka pa 1. oktobra. Vsa podrobna pojasnila dobe starši pri didaktičnih ravnateljstvih ali pa na šoli pri učitelju-upravitelju.

—«»—

Danes skupščina pekovskih delavcev

Kakor je bilo napovedano, bo danes ob 18. na sedežu v Ul. Zonta 2 skupščina pekovskih delavcev. Razpravljali bodo o vprašanju mezd, o delovni pogodbi, o organizacijskih vprašanjih ter o bližnjem kongresu svoje stroke. Glede na veliko važnost, vabi pokrajinski sindikat vse pekovske delavce, naj se udeležijo skupščine in s plodno diskusijo določijo smernice za nadaljnje delovanje in utrditev svoje sindikalne organizacije.

Koča Popović na poti skozi Trst

Skozi Trst je včeraj popoldne potoval državni sekretar tajništva za zunanje zadeve FLRJ Koča Popović, ki potuje na zasedanje glavne skupščine OZN v New York. Na meji ga je sprejel in pozdravil jugoslovanski gen. konzul v Trstu Mitja Vošnjak.

Po kratkem postanku v Trstu je Koča Popović odpotoval v Benetke, kjer se je tudi zadržal nekaj ur, nato pa je nadaljeval pot v New York.

—«»—

Ladja «Ausonia» na krožno potovanje

Nova potniško-tovorna ladja «Ausonia» bo odplula 23. septembra iz Benetk na krožno turistično potovanje, na katerem se bo ustavila v pristaniščih: Brindisi, Alexandria, Beirut, Rodi, Pirej, Bari, Boka Kotorska, Dubrovnik, Benetke, Trst. V Trst bo priplula 6. oktobra in bo odplula 11. oktobra na otvoritveno vožnjo na redni hitri progi Trst-Egipt-Libanon. Na otvoritveni vožnji se bo na ladji peljala tudi soproga predsednika republike Carla Gronchi z otroki.

—«»—

○ Vojaško consko poveljstvo sporoča, da bodo odprli v «Villi Italia» v Ul. Università 8 nov oficirski krožek. Člani krožka so lahko tudi rezevrni oficirji.

Novo zdravilišče za tuberkulozo na Trsteniku

Prihodnjo pomlad bodo sprejeli 416 bolnikov v sanatoriju INPS

Zdravilišče bo stalo okrog 2 milijardi lir in je najmoderneje urejeno - Gradili so ga osem let

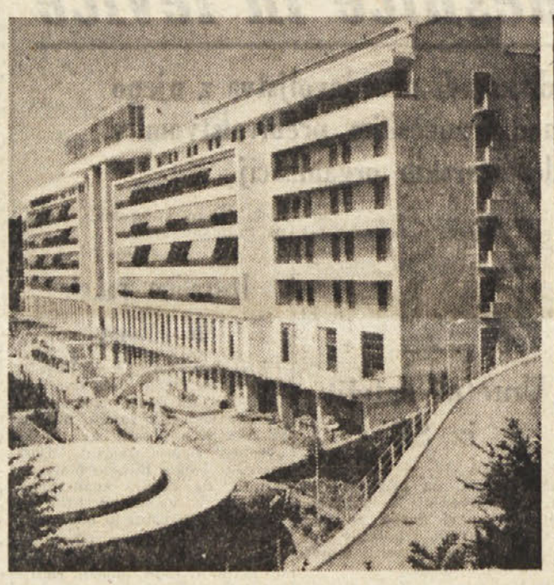

V okviru mednarodnega simpoziuma o zdravstvu, ki je bil v preteklih dneh v Trstu in katerega se je udeležilo okrog 300 italijanskih in tujih zdravnikov, so kongresisti obiskali tudi nekatere zdravstvene in socialno-zavarovalne ustanove na našem področju. Med drugimi so si ogledali tudi novo zdravilišče za tuberkulozo na Trsteniku, ki ga gradi zavod za socialno zavarovanje INPS. To zdravilišče so začeli graditi pred več kot osmimi leti. Po napovedih pa bo končano prihodnjo pomlad.

Ugotoviti moramo, da so se dela gradnje tega novega zdravilišča preveč zavlačevala, saj so svoj čas napovedovali, da bodo dela v najkrajšem času končana. Toda kljub vsem tem napovedim so se sproti pojavljale najrazličnejše težave tehničnega in finančnega značaja, ki bi jih morali graditelji sicer pravočasno predvidevati in ki so povzročile v krajevnem tisku mnogo polemike. Najbolj so se zavlačevala osnovna zidarska dela stavbe. Ko pa se je zdelo, da je zidanje stavbe že končano, je gradbeno podjetje napovedalo stečaj, kar je za nekaj mesecev popolnoma ustavilo vsa zidarska dela. Zato je moral zavod razpisati novo licitacijo in izročiti dela drugemu podjetju. Sedaj pa se zdi, da so glavna dela že končana in da je treba dokončati še nekatero notranjo ureditev. Zato lahko pričakujemo, da se bo napovedana otvoritev zdravilišča za prihodnjo spomlad uresničila in da bodo s tem mnogi tuberkulozni bolniki lahko sprejeti v te nove moderne in udobne prostore.

Okrog zidanja tega zdravilišča se je v preteklih letih razvila tudi polemika, ali Trst sploh potrebuje tako veliko zdravilišče za tuberkulozo in ali se ne bi dalo izkoristiti teh prostorov za ureditev bolnišnice za kronične bolezni. Tega mnenja so bili celo nekateri ugledni zdravniki, ki so trdili, da čeprav v Trstu primanjkuje ustreznih prostorov za zdravljenje tuberkuloze, je pa v drugih italijanskih pokrajinah mnogo zdravilišč, ki niso popolnoma zasedene in bi lahko sprejela tudi tržaške bolnike. V resnici pa je bila večina tuberkuloznih bolnikov sprejeta v neustrezne prostore glavne bolnišnice, v nekatere paviljone pri Sv. Ivanu in v bolnišnici pri Magdaleni. Zlasti bolniki v glavni bolnišnici so bili najbolj prizadeti, ker so bili strpani kot vsi ostali bolniki v tesne prostore, in kar je najhujše, v središču mesta. Obenem pa so ti bolniki zasedli precej prostora, ki bi ga v glavni bolnišnici lahko porabili za ostale bolnike.

Kljub vsem tem polemikam je končno obveljal načrt, da se na Trsteniku zgradi zdravilišče za tuberkulozo. Čeprav je gradnja trajala tako dolgo časa, je treba priznati, da je bilo zdravilišče zgrajeno po najmodernejših zdravstvenih načelih za zdravljenje tuberkuloze. Tudi kraj, kjer je bilo sezidano, ustreza svojemu namenu, saj je precej oddaljen od mestnega vrveža in ima v svoji bližini tudi precej borovega gozda. Poleg tega ima tudi svoj veliki park, kjer se bodo bolniki lahko sprehajali in naužili dobrega zraka. Poslopje zdravilišča obsega 2760 kvadratnih metrov in ima skupno 100.000 kubičnih metrov prostora. Za zidanje poslopja in za celotno notranjo ureditev bodo porabili okrog 2 milijardi lir. Zdravilišče bo lahko sprejelo 416 bolnikov, polovico žensk in polovico moških. Prostori so bili tako razdeljeni, da bodo ženski in moški paviljoni ločeni. Tudi park bo razdeljen v dva dela, in sicer en del za ženske in en del za moške. Nameščen bo tudi poseben kirurški oddelek, ki bo imel 24 postelj. Vsi prostori, kjer bodo nastanjeni bolniki, so obrnjeni proti jugu, v severnem delu poslopja pa bodo stanovanja za zdravnike in drugo osebje, pisarne in drugi poslovni prostori. Na južnem pročelju, ki gleda na morje in na mesto, so velike terase, ki imajo nameščene posebne železne zastore, ki se avtomatično odpirajo in zapirajo. Poleg tega pa so namestili velike in moderne naprave za ogrevanje prostorov v zimskih mesecih in za hlajenje prostorov v poletnih vročih dneh. Zdravilišče ima tudi velike družabne prostore, kinodvorane in druge naprave za zabavo in kratek čas.

—«»—

Potem ko so osvojili najvišje vrhove

Tržaški alpinisti so se vrnili z Elbrusa

Včeraj so se vrnili z motorno ladjo «San Marco» tržaški alpinisti Gregorio Invrea, Bruno Crepaz in Walter Meiak, ki so uspešno končali ekspedicijo na najvišje vrhove Elbrusa v Iranu.

Trije alpinisti so najprej skupno z vodjo ekspedicije ing. Botterijem zavzeli vrhove «Salomonov prestol» (4400 m), «Božji prsi» in «Alam Kuh», nakar so se povzpeli na vrh «Demanvend», ki je visok 5671 metrov in najvišji v tem gorovju.

Tržaška ekspedicija je morala premagovati hude težave, saj je že okolica pogorja brez modernih prometnih zvez in poleg tega za njo ne obstajajo točne geografske karte. Zaradi tega so pred naskokom na vrhove morali sami pregledati ozemlje, kar je bilo zelo težavno zaradi stalnih vetrov in hudega mraza.

Med temi pripravami so se alpinisti že bali, da bodo morali kloniti in se poraženi vrniti domov. Plezalec Walter Meiak je namreč zbolel ter je dobil visoko vročino. Na višini 3.600 metrov ga je moral zdraviti vodja ekspedicije, k sreči pa je nekaj injekcij penicilina naglo ozdravilo bolnika.

Pri povratku so včeraj na pomorski postaji čakali tržaške alpiniste predstavniki italijanskega alpinističnega kluba, ki je to ekspedicijo podpri. Alpinisti so prinesli s seboj obsežen topografski material, vrsto slik in geološke primerke. Med drugim so tako ugotovili, da najvišji vrh «Demavend» verjetno ni popolnoma ugasli ognjenik (samo ta vrh je vulkanskega izvora), saj iz njega stalno prihajajo čiste žveplene pare.

Italijanski alpinistični klub pripravlja program svečanosti, da proslavi ta pomembni alpinistični uspeh.

—«»—

Izlet CGIL

Komisija za razvedrilo in šport pri novi delavski zbornici CGIL priredi 22. septembra izlet v Ampezzo Carnico. Kdor se želi udeležiti izleta, naj se prijavi na sedežu omenjene komisije v Ul. Zonta 2 — soba št. 1. (tel. 236-75, 239-98). Izletniki se bodo odpeljali iz Trsta z avtobusom ob 5., vrnili pa ob 23. uri.

Sindikalna kronika

Danes zvečer zborovanje delavcev CRDA in arzenala

Še nobene vesti iz Rima glede nadaljevanja pogajanj - Priprave obeh sindikalnih organizacij

Danes ob 18. bo na vrtu Ljudskega doma v Ul. Madonnina zborovanje delavcev iz obratov CRDA in Tržaškega arzenala. Člani tajništva Zveze kovinarjev in notranjih komisij bodo delavcem poročali o izidu sestanka s člani tajništva sindikata kovinarjev pri stari Delavski zbornici. Kakor je znano, so delavci na svojem zborovanju preteklo soboto pooblastili tajništvo FIOM, naj se dogovori s sorodno sindikalno organizacijo glede izvajanja njihovih predlogov.

Na zadnjem zborovanju so namreč delavci soglasno odobrili predloge, da je treba napraviti kar je mogoče, da bodo pogajanja v Trstu ob prisotnosti predstavnika ministrstva za delo; naj bi se delavci v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu zdaj vzdržali le nadurnega dela, naj bi enotne delegacije delavcev zaprosile razne stranke in predstavnike oblasti za njihovo podporo v tem sporu, naj bi ojačili sindikalno propagando s številnimi zborovanji v mestu in da naj bi se delavci s sorodno organizacijo za nadaljevanje enotne borbe v tem sporu.

Iz Rima ni prišlo še nobeno sporočilo ministrstva za delo glede nadaljevanja pogajanj; obe sindikalni organizaciji pa se pripravljata, da bosta v skrajnem primeru odposlali svoje delegacije na pogajanja v Rim, če jim ne bi uspelo, da bi bila pogajanja v Trstu, kot zahtevajo vsi delavci.

—«»—

Vabilo uslužbencem krajevnih ustanov

V petek 20. t.m. ob 18.30 bo v dvorani v Ul. T. Vecellio 4-6 skupščina uslužbencev krajevnih ustanov. Tajništvo pokrajinske zveze uslužbencev krajevnih ustanov pri Novi delavski zbornici CGIL vabi uslužbence tržaške občine, pokrajine, podporne ustanove ECA ter tržaških bolnišnic, naj se polnoštevilno udeležijo skupščine.

—«»—

Konkurenca Hamburga pri tranzitnem prometu

Hamburg se v zadnjem času izredno trudi, da bi pritegnil večje količine avstrijskega tranzitnega prometa, zaradi česar se opaža stalno več obiskov nemških predstavnikov v Avstriji in istočasno to pristanišče izkoristi vsako priložnost za čim večjo reklamo. V tej zvezi so prišli do originalne reklamne zamisli pri splovitvi 9.400-tonske ladje, ki jo grade za družbo «Hapag» in katero bodo splovili 19. oktobra. Ladjo so nazvali «Wien» in ji bo botrica soproga avstrijskega ministra za trgovino dr. Bocka, pri splovitvi pa bodo prisotni najvišji avstrijski gospodarski in politični predstavniki: dunajski župan, predsednik zvezne avstrijske zbornice, predsednik dunajske zbornice, predsednik združenja industrijcev itd. Nova ladja bo plula na progi proti Južni Ameriki, ki nedvomno zanima avstrijske izvoznike in uvoznike.

Prav tako pomembni so tudi napori Bremna, saj pričajo statistični podatki, da je bil tranzitni promet tega pristanišča v prvem polletju lotošnjega leta skoro izključno iz avstrijskega blaga. Skupno je tako tranzitni promet Bremna dosegel 456.548 ton blaga in je bil za 14 odst. nižji kot v istem razdobju preteklega leta. Tudi avstrijski tranzit se je znižal in letos v prvih šestih mesecih znašal 416.613 ton ter bil torej za 12 odst. nižji v primerjavi s prometom istega lanskoletnega razdobja. Vendar pa se je znatno povečal delež avstrijskega tranzitnega prometa pri celokupnem tranzitnem prometu Bremna.

—«»—

Dejavnost policije v preteklem mesecu

V avgustu so agenti letečega oddelka kvesture in rajonskih komisariatov aretirali oziroma prijavili sodišču večje število oseb, ki so zakrivile razne zločine. Eno osebo so prijavili sodišču pod obtožbo nenamernega umora, 32 oseb zaradi povzročitve telesnih poškodb, 4 osebe pa se bodo morale zagovarjati zaradi spolzkih dejanj. Nadalje je policija prijavila 4 osebe zaradi uporabe sile proti javnemu funkcionarju, 7 zaradi odpora do javnega fukcionarja, 7 zaradi žalitve policijskih organov, 6 zaradi goženj, 13 zaradi goljufije, 2 zaradi vdora v tuje stanovanje, 3 zaradi izsiljevanja, 2 zaradi obrekovanja, 2 zaradi pohujšanja mladoletnih, 7 zaradi nespodobnih dejanj, eno osebo zaradi prileženištva, 15 oseb zaradi kršitve obveznosti do družinskih članov, 7 zaradi namerne insolvence, 15 zaradi prosjačenja. Največ oseb pa je bilo prijavljenih sodišču zaradi kraje, in sicer 106. V ostalem pa so aretirali še 4 osebe zaradi neporavnave dolgov, 4 zaradi poškodb in 71 pijancev.

—«»—

Prometna nesreča

Včeraj zjutraj ob 11.10 so z rešilnim avtom RK pripeljali v bolnišnico 66-letno Giorgino Dapretto por. Contento iz Doberdobske ulice na Opčinah 8. Zdravniki so ji ugotovili udarec na desnem kolenu in razne praske na levi nogi, zaradi česar se bo morala zdraviti približno en teden. Ženska je povedala, da je hotela prekoračiti Ul. Battisti, ko se je vanjo zaletela vespa in jo podrla na tla.

—«»—

V nedeljo zvečer pri Banih

Brezuspešno streljanje za bežečim avtomobilom

Predvčerajšnjim zvečer okoli 19.30 sta dva agenta civilne policije z Opčin bila na službenem pohodu na cesti proti Banom. Ko sta prišla v bližino ceste, ki se odcepi v Bane, sta opazila, da se je nek avtomobil «1100» ustavil tik avtomobila znamke Lancia. Iz prvega avtomobila so izstopile neznane osebe, ki so priložile na «Lancio» velik zaboj. Takoj nato so se neznanci z veliko hitrostjo oddaljili. Policista sta zasumila, da nekaj ni v redu. Zaboj, ki sta ga opazila, je bil precej podoben zabojem, ki jih uporabljajo tihotapci cigaret pri svojih poslih. Takoj sta stekla k avtomobilu «Lancia» in hotela identificirati vozača. Ta pa si je z eno roko zakril obraz in z vso hitrostjo pognal avtomobil naprej, tako da je skoraj povozil enega policista. Kljub pozivom se avtomobilist ni hotel ustaviti, nakor so policisti začeli streljati, toda brez uspeha. Policija sumi, da gre za tihotapce cigaret in zato je uvedla najstrožjo preiskavo.

—«»—

Nezgodi na delu

Včeraj zjutraj okoli 8. ure so z rešilnim avtom RK odpeljali v splošno bolnišnico 66-letnega Giuseppa Postogna iz Ul. Papiriano 36. Zdravniki so mu ugotovili rano na levi rami z verjetnimi kostnimi poškodbami in razne udarce na glavi. Povedal je, da je zaposlen na panamski ladji «Soliv», ki je zasidrana v novem pristanišču. Med delom pa je nerodno stopil in padel na tla. Zdraviti se bo moral približno 40 dni, seveda če ne bodo nastopile komplikacije.

Včeraj popoldne pa se je moral zateči v bolnišnico tudi 36-letni zidar Albino Rozman iz Sv. Križa 347. Sprejeli so ga na I. kirurškem oddelku, kjer se bo moral zdraviti približno 20 dni. Mož je povedal, da je delal pri gradnji neke stavbe v Ul. Coroneo, ko ga je nenadoma udarila v glavo neko cev. Zdravniki so mu ugotovili pet centimetrov dolgo rano na glavi.

—«»—

Zastrupitev s tetanusom

Včeraj ob 17.45 je prišel v bolnišnico 39-letni Giorgio Porenzan iz Ul. Vicolo delle Rose 9. Zaradi zastrupitve s tetanusom, so Porenzana sprejeli na prvem zdravniškem oddelku. Njegovo stanje je zelo resno in se o njem niso izrekli. Povedal je, da se je pred približno enim mesecem udaril v levo stopalo, toda ker ni čutil bolečin, ni šel k zdravniku. Šele včeraj je opazil da mu noga zatekla in da se mu je začel gnojiti, zaradi česar se je sam odpravil v bolnišnico.

Izpred kazenskega sodišča

Za tatvino pri Coinu bo sedela tri mesece

Zaradi pomanjkanja dokazov oproščen mladenič, ki so ga obtožili tatvine lambrete in likerjev

V velikih trgovinah, zlasti če je gneča, imajo ljubitelji tuje lastnine ugodne priložnosti, toda včasih jim ne gre po sreči in si spečejo prste. Tako se je zgodilo tudi 34-letni Vicenzi Dibittonto por. Cesaria 16. marca lani v trgovini Coin na Korzu. Prišla je v veletrgovino in od enega oddelka do drugega opazovala ter pazila, kdaj se ji bo nudila ugodna prilika, seveda ne za nakup blaga. V oddelku, kjer prodajajo moško blago, je imela lepo priložnost: nihče je ni opazil, ko je spretno spravila nekaj kosov blaga za moško obleko pod plašč, v velike žepe, ki si jih je nalašč napravila za take posle. Vse je šlo srečno in je že odhajala po stopnicah, toda nameščenec v omenjeni trgovini Stefano Zocovich jo je srečal na stopnicah. Dobro jo je pogledal, ker se mu je zdela ženska nekoliko sumljiva, saj je bila preobilna pod plaščem. Ustavil jo je in jo povabil na ravnateljstvo, kjer so jo pregledali in kmalu ugotovili, kaj je hotela odnesti. Prijavili so jo seveda policiji in sodišče je že včeraj v odsotnosti obsodilo na 3 mesece zapora, 4500 lir globe ter plačilo sodnih stroškov.

Na istem sodišču se je moral včeraj zagovarjati tudi 20-letni Duilio Pobega, ki je bil obtožen, da je v noči od 28. na 29. november lanskega leta ukradel v slaščičarni v Ul. Flavia 20 tri steklenice likerja, slaščice in 6000 lir.. Poleg tega pa so ga obtožili, da je 9. decembra lani ukradel v Ul. Crispi lambreto, last Danila Franceschinija iz Nabrežine. Na policiji je Pobega priznal svojo krivdo in celo navedel nekaj podrobnosti: likerje, da je spil z neznanim prijateljem; denar porabil za zabavo; z lambreto pa da si je hotel privoščiti malo vožnje po mestu in da jo je pustil pri Sv. Ivanu, ker ni imel več bencina.

Na zaslišavanju pri preiskovalnem sodniku pa je Pobega zanikal krivdo in dejal, da lambrete sploh ni potreboval, ker ima že nekaj let svoj motor; glede tatvine v slaščičarni pa je izjavil, da je na policiji priznal svojo krivdo zato, da bi ga prej spustili. Aretirali so ga, ker je rad zahajal v slabo družbo; med preiskavo pa so ugotovili, da omenjena slaščičarna nima zatvornic, medtem ko policijski zapisnik pravi, da se je Pobega vtihotapil v lokal, ker zatvornice niso bile dobro zaprte.

Tudi na včerajšnji razpravi je Pobega zatrjeval, da je nedolžen. Sprico vsega tega ga je sodišče oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

Predsednik Fabrio; javni tožilec: Scarpa; branil je odvetnik Padovani.

Uspešno zaključena policijska preiskava

Tatinski mladoletnik prijavljen sodišču

Med zaslišavanjem je priznal celo vrsto tatvin v avtomobilih in v tržaških kopališčih

Pretekle dni so policijski organi aretirali 19-letnega Alda P., ker je Mercedes Petacchi por. Stafetta ukradel precej zlatnine. Kljub temu, da je policija imela tatu v rokah, je še nadalje preiskovala, ker je sumila, da je mladenič izvršil še več tatvin. Vendar pa policijski organi niso odkrili ničesar, kar bi bilo v zvezi z mladeničem. Zvedeli pa so, da je neki Arnaldo A., ki je Aldov prijatelj, izvršil več tatvin. Takoj so še policijski organi odpravili na Arnaldov dom ter mladeniča aretirali in ga odpeljali na kvesturo. Tu je mladenič priznal razne tatvine, ki jih je izvršil lani in letos. Tako je lani iz nekega avtomobila, ki je bil ustavljen na Trgu Ponterosso ukradel usnjen jopič. Lansko poletje pa je iz kopališč «Topolino» in «Lanterna» ukradel pet ur. Preteklega junija je iz nekega avtomobila, ki je bil ustavljen na Trgu Perugino ukradel jopič. Se isti mesec je iz neke stavbe, ki je v gradnji v Ul. Giuliani, ukradel uro in par sončnih naočnikov. Letošnjega avgusta pa je iz kopališča «Diga» neki osebi ukradel 500 lir. Nekaj dni kasneje je v Ul. Settefontane ukradel uro in 700 lir. Dalje je na Trgu Perugino ukradel lambreto in se z njo vozaril po mestu. Končno je iz nekega avtomobila, ki je parkiral v D'Annunziovem drevoredu ukradel fotografski aparat in moški jopič, ter iz nekega bencinskega servisa ukradel uro.

Nadalje je mladenič priznal, da je večino ukradenih predmetov prodal nekemu Antoniju Mastriju iz Ul. Crispi 11. Policija se je odpravila na Mastrov dom, kjer je mož priznal, da je kupil ukradene predmete.

Kljub mladoletnosti ima mladenič za seboj precej burno življenje. Tako je lanskega maja hotel zbežati v Jugoslavijo, nekaj tednov kasneje pa v Francijo.

Policija je mladeniča izpustila na začasno svobodo, toda zagovarjati se bo moral pred sodiščem.

Agenti letečega oddelka tržaške Kvesture so pretekle dni aretirali še enega mladoletnika, in sicer 17-letnega Maria B. Prejšnji teden je 43-letni Mario Lubiana z Opčin, Kraška ulica 1072 javil policiji, da so mu neznane osebe ukradle uro, ki jo je pustil v žepu jopiča v Ul. Settefontane, kjer je zaposlen. Policija je začela s preiskavo in ustavila Maria B. Po krajšem izpraševanju je mladenič priznal, da je ukradel uro in jo zastavil na tržaški zastavljalnici za 1000 lir. Mladeniča je policija izpustila na začasno svobodo, toda zaradi tatvine se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

SNG v TRSTU

Predstava na občinskem nogometnem igrišču v BOLJUNCU:

DANES 18. t. m. ob 20.30
Branislav Nušić
«ŽALUJOČI OSTALI»

PREDSTAVE NA DVORIŠČU STAVBE ST. 90 V TREBCAH

V soboto 21. t.m. ob 20.30
Rade Pregarc
«ŠAGRA»

V nedeljo 22. t.m. ob 20.30
John Patrick
«VROČA KRI»

V torek 24. t. m. ob 20.30
Branislav Nušić
«ŽALUJOČI OSTALI»

Kulturne prireditve

V PETEK ob 21. uri bo v Avditoriju tretji koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra pod vodstvom dirigenta Antonia de Raviera. Na sporedu so Gluck, Mozart, Haydn in Beethoven.

DRUŠTVO SLOVENSKIH SREDNJESOLCEV

uprizori
v soboto, 21. t.m. ob 20.30
v dvorani na stadionu «Prvi maj»
igro Olge Schempflugove

Med polnočjo in svitom

v priredbi in režiji Adrijana Rustje in scenski zamisli Pavla Tonona.

VABLJENI!

Prodaja vstopnic eno uro pred začetkom pri blagajni dvorane.

IZLETI

Izlet na Slavnik. Za izlet SPDT na Slavnik v nedeljo 22. t. m. bo vpisovanje v četrtek in petek 19. in 20. t. m. od 19. do 20. ure na društvenem sedežu v Ul. R. Manna 29-II.

LJUDSKA PROSVETA

Mladina iz Trebč bo gostovala v nedeljo 22. t. m. ob 17. uri v Prosvetnem domu na Opčinah z ljudsko burko **«Izgubljeni in zopet najdeni možu.**

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 17. septembra t. l. se je v Trstu rodilo 7 otrok, umrlo je 5 oseb, porok pa je bilo 9.

POROČILI SO SE: delavec Salvatore Delbello in gospodinja Roma Crisman, financar Valerio Cason in gospodinja Rosina Cicutto, inženir Edward Gilbert Wilhelm in gospodinja Silva Castellani, uradnik Giordano Fichera in uradnica Gianna Ragusin, delavec Vincencij Brajković in natakarica Josipina Mikuljan, mehanik Marijan Mikotič in učiteljica Darinka Elvira Martinac, pomorski kapitan Marino Faraguna in šivilja Giuliana Scopaz, dr. Anton Gasperšič in gospodinja Sonia Ghersinich, delavec Valentino Martincich in gospodinja Ofelia Abram.

UMRLI SO: 76-letna Maria Samet por. D'Este, 79-letna Cesira Dalla Zonta vd. Richetti, 63-letna Ivana Benevoli por. Cepar, 67-letni Mario Turk, 68-letni Filippo Massa.

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN v septembru

Dr. Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. sv. Justa 1; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Zanetti, Testa d'oro, Ul. Mazzini 43; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

RADIO

SREDA, 18. septembra 1957

TRST I PROGRAM A

11.30 Zabavna glasba; 12.00 O izvoru in negi okrasnih rastlin — Misijonarji in okrasne rastline; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Priljubljene melodije; 13.30 Straussove skladbe; 13.45 Saint Saens: Havanaise; 13.56 Ritmične popevke; 17.30 Pesna glasba; 18.00 Znane skladbe za klavir; 18.30 Lahke melodije; 18.55 Koncert čelista Gorazda Grafenauerja; 19.15 Ivo Zor: Zgodbe za otroke od osmih do mojih let — «Povest o pajkovem učencu»; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Slovenska folklorna glasba; 20.50 Orgle Hammond; 21.00 Obletnica tedna — «Matematik Leonhard Euler»; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti — dr. Janko Jež: «Curzio Malaparte in njegovo mesto v italijanski književnosti»; 22.15 Wagnerjeve skladbe izvaja Tržaški filharmonični orkester; 23.30 Glasba za lahko noč.

TRST II.

14.30 Tržaška kulturna kronika; 16.45 Gino Rocca: «Liane», trodejanka; 18.30 Mednarodna univerza: mikroskopični svet; 19.00 Poje Lilian Terry; 21.00 Richard Wagner: «Rensko zlato», opera.

KOPER

Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 16.30, 17.30, 19.15, 23.00.
Poročila v slovenščini: 7.30, 13.30, 15.00.

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.45 Jutranji koledar; 8.00-12.00 Spored iz Ljubljane; 12.00 Glasba po željah; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Ritmi in pevci od tu in tam; 14.00 Od melodije do melodije; 14.30 Kulturna kronika; 14.40 Mladinske češke in slovaške narodne pesmi izvajajo solisti in orkester «Lučnica» ter otroški zbor in orkester Radia Praga; 15.10 Zabavna glasba; 15.25 Kmečka godba; 15.40-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Glasbeni mozaik; 18.15 Lahka glasba; 19.00 Južnoameriški ritmi; 19.25 Zabavna glasba; 19.30-23.00 Spored iz Ljubljane; 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

327.1 m. 202.1 m. 212.4 m

Poročila: 5.00

Pola Gojavičinska

POD ZEMLJO

Sepnila je: «Nisem vedela, da je možno tako sovražiti . . .»

Zdrznil se je iz svoje zamišljenosti in pogledal proti ženski, ki je sedela poleg njega. Opazil je blago, belo obliko na ozadju tapete. Lik je bil nepremičen, negiben, kot da to dramatično priznanje ni izšlo iz njenih ust. Lahko bi se delal, da ga to spravlja v začudenje, kajti tega šepeta ni v nobenem primeru mogel sprejeti kot posledico njunega razgovora. Šepet ni izhajal iz te zveze. Toda podzavestno je čutil, da je povedala resnico. Spoznal jo je. V težkem pričakovanju in komaj slišno jo je vprašal: «No? Kaj naj bi bilo to?»

Odgovorila mu je z globokim vzdihom: «Ne, ne, nič.»

Pomeni torej, da se je takoj predala, vsa zadovoljna, da sme to storiti.

Zato je pričakoval majhen gib z njene strani: iztegnila naj bi prste, ki so se dotikali njegove roke, v njenem značilnem gibu božanja. Potem bi se lahko pripognil in jo poljubil, kot je to po navadi delal — v znak hvaležnosti ali zavezništva. Kar je od njiju ustvarjalo par tako popolnih prijateljev. Toda ona je še naprej ostala negibna.

Ko bi vsaj mogel sedaj videti njen obraz! Toda že pred tem sta željna teme in nesposobna, da bi se objemala in ljubkovala na svetlem, ugasnila luč. Povsem instinktivno sta delala to, kar je bilo nujno: zavijala sta se v temo. S sosedne hiše je neonska reklama vse do sem meta a utrujen rdeč sijaj. Drhteče črke «Hotel Victoria» so nakazovale lepe oblike pročelja in temna, dobro zastrta okna. Soba, v kateri sta sedela, se je vtapljala v tej medli svetlobi. Svetli madež parketa, gluha globina na kraju, kjer je stal divan, grozotni obrisi pohištva in bleda belina ženske obleke: vse to je dajalo pesniški izraz temu razgovoru. Napel je pogled, toda žena je sedela nekoliko više, na kupu blazin, njen obraz pa je utonil v gostem mraku. Rdeč odblesk neonske luči se je nižal le na njena prsa in to je bil rdeč, živ, drhteč krog svetlobe. Stegnil je roko in jo takoj nato umaknil. Ne iz ponosa, ki mu je tako pogosto branil storiti prvi korak, ampak zato, ker se je takoj spomnil, da so se taka razpoloženja pobitosti po navadi pojavljala vedno po velikem ljubavnem zanosu. To srd, o katerem je govorila, je moral v njej živeti od tedaj, ko je prestopila prag, ko je z lepo oblo gesto snemala klobuk in ga odvrgla, tedaj ko je ponudila lice za prvi poljub. Spomnil se je njenega vprašujočega izraza oči pri pozdravu. Ni se čutil prizadetega. Čutil je samo razburljivo radovednost. To neskladje občutkov, dva tokova, ki sta drla skozi to do konca predano mu telo — to je povsem dobro vedel — je v njem izzvalo misel o tajinstveni poti in izvoru, v katerem živi vse ono nevidljivo, morda pa najbistvenejše — človeški občutki. Hkrati ga je prevzel ponos, poseben ponos ustvarjalca. Kajti še nedavno, ko jo je srečal in dvignil, ženska, ki je sedela poleg njega, ni bila sposobna za kaj takega kakor je misel, za kaj takega, kot je delovanje srca in duše. Njen bel obraz z dvema madežema umirjenih temnih oči, nizkim, toda idealno kratkim čelom, je izdajal sliko popolne ravnodušnosti. Prav to je bil povod, da se je pozanimal zanjo. Čeprav ni vedel, je imel vtis, da se približuje nečemu svežemu, ljubko nepreračunanemu. Imela je v sebi mnogo ljubke resnosti, nekake zamišljenosti. Njen način življenja je ustrezal njegovi intenzivni dejavnosti in njegovemu položaju. Ničesar ni motil. Kaj se pa vse krije pod vsem tem? Za kaj gre? Obrabril se je:

«No? Govori! Govori vendar! To bo najbolje!»

Oddahnila se je in naglo odgovorila: «Poslušaj, jaz ne morem več tako živeti.» In takoj je prenehala, kot da bi ji bilo zmanjkalo potrebnih besed. Kako potrebno je bilo da izrazi to do tedaj nikoli neobčuteno stanje ponižanosti in odvečnosti, v katerem je živela vse do tedaj, ko sta začela skupaj živeti? To se ne da izraziti z besedami. Sama sebi si je do podrobnosti predočila, kako mu bo to rekla in kako jo bo on vprašal: Kaj pa moreš reči, da bi potrdila svoje besede? Dejstva, dejstva, dejstva, kajti nič drugega ni priznaval razen dejstev. Ona pa ni imela nikakih dejstev razen tega, kar je čutila. Slišal je, kako je podmolklo zastokala.

Mogel pa ji bi bil pomagati le z enostavnim razgovorom o dejanskem stanju — si je mislil. Besede pa so za občutke smrtonosne. Imajo prav tako veliko moč za to, da nanesejo rano ali celo ubijejo, kot jo ima naboj iz samokresa. Ko emocije in duhovne nemire zavijemo v besede, prenehajo obstajati. Ni vztrajal. Čakal je. S hrbtom naslonjen na zid je čakal in spremljal svetlobne učinke, ki jih je v njegovem stanovanju delala neonska razsvetljava «Hotela Victorije». Nikoli doslej ni bil opazil tega mračnega «prizora» za oknom. Njegova prijateljica se je zdela le kot lep trup, kot Venera z ostro osenčeno glavo, z rdečkastim svetlobnim madežem na prsih, s krčevito prepletenimi prsti rok.

Nenadoma je na temnem zidu sevnila svetloba in eno okno «Hotela Victorie» je prodrlo iz mraka. Kot filmsko platno, na katerem se bodo čez nekaj trenutkav pojavili igralci: ženska, moški . . . dve senci, dva borca pred borbo.

Končno je vse to v njem izzvalo asociacijo na prvo obdobje njunega prijateljstva. Ženska poleg njega pa je verjetno prav tako občutila nekaj podobnega, ker se je premaknila in nategnila naprej vrat z gesto pričakovanja in radovednosti. Kajti čeprav je karkoli čutila, se ni nikoli izneverila sami sebi, ampak je bila vedno zvesta tajinstveni strasti, ki je vodila njena občutja, njeno izbiro. To je bilo enostavno, brez napake, upravičeno. Vedno se je darovala, vedno so jo jemali, živela je. Če ji je šlo slabo, se tega skoroda ni zavedala. Sedaj pa si je stalno kaj očitala in naletavala na prikrite muke in srd prevaranega bitja. Sedaj je sedela v kvadratu svetlobe, ki je prihajala iz okna «Hotela Victoria» kot sekundarni bledi odraz iste stvari in nagnila je glavo malo stran ter pogledala svojega prijatelja:

Ko bi mogla storiti kaj, da bi tudi on trpel.

Koj ji je bilo jasno, da je vse odvisno od njegove sposobnosti za občutke. In njena misel je takoj, z bliskovito naglico začela iskati sredstvo, situacijo in besede, ki naj bi to izrazile. Toda čemu naj bi trpel, on? Njegov pronicljiv značaj, umska sposobnost, način mišljenja in izražanja misli — končno način, kako si je uredil življenje: Vse to je iz njega napravilo povsem nerealnega človeka, človeka, ki je neodvisen od vsakih zunanjih vplivov. Lahko je klonil pred usmiljenjem, pred dobroto, pred poželenjem, pred odvratnostjo in simpatijo. Toda vsi ti občutki niso nikoli narasli do trpljenja. In njo je prevzel strah pred tem človekom, pred človekom, kateremu se je vsa predajala, s katerim je živela, kateremu pa ni mogla dati nič dobrega, niti zla, niti solz, niti veličastnih vzburkanosti srca in življenja.

Filmsko platno razsvetljenega okna «Victorie» je v tem trenutku odkrilo ženino silhueto: temno obliko z dvignjenima rokama. Za trenutek je stala tako in nato nenadoma izginila iz njegovega vidnega področja z gibom plavalca, ki se vrže v sebi bližnjo stihijo vode. Luč je ugasnila. Tu, v sobi je moški slišal tih vzdih poleg sebe in tedaj je zadnji zaključek svojih razmišljanj odkril z besedami:

«Ti si v ljubezni pametna. Ti si pronicljiva.»

Da, s tem je povedal, da je pogodil, kar jo muči. Razumela sta se tudi brez besed. Naglo se je nagnila, ker je to, kar naj bi bil slišal, ta tako strašno zaželena stvar odločala o njenem življenju o njeni sreči ali porazu. Nemogoče je tako živeti. Nemogoče! — Vedela je to in zdelo se ji je, da bo sama zavest o tem odprla temu moškemu srce. Toda on je samo ugotovil dejstvo in tipajoč nekaj ob strani iskal nekaj na mizi. Čulo se je suho prasketanje vžigalice, majhen ognjen plamenček je za trenutek zajel od spodaj navzgor obris njegovega obraza. Prvi curek dima se je kot šibak duh dvignil v višino.

Sklenil je, da z njo postopa kot z enakopravnim partnerjem, kot s partnerjem, ki je dostojen njega, in rekel: «Človek je tak, kakršen je. Občutki so vrojeni in se ne dajo uravnavati po naših željah. Toda ali je med nama vse — v redu?»

«Ah!» To njegovo govorjenje je presekala z naglim gibom roke. V istem trenutku se je dvignila in brez šuma in oprezno stopila čez sobo med razvrščenim pohištvom. Slišal je cviljenje vrat, nato pa neko premikanje v sosedni sobi. Kovinsko je zazvenel kristal na ogledalu, odjeku korakov je takoj sledil podmolkel sunek vhodnih vrat. Ali je res? Ali je zares odšla?

Razburjen in vznemirjen je pohitel k oknu. Opazil jo je v skoraj popolnoma prazni ulici, kako hiti po robu trotoarja, ne da bi se obrnila nazaj, za sabo, kot da jo v tem trenutku vodi strastna volja. Nenadoma je dvignila roko in poklicala taksi, ki je stal malo dalje. In šele sedaj, šele ta navadna gesta, roka dvignjena v zrak, se mu je zazdela kot poslovilni znak — samega življenja.

Za Piaggiom, ki je v Franciji vrgel na tržišče «Vespo» na štirih kolesih, je tudi Bianchi poskusil srečo z «ekonomičnim» avtomobilom «Bianchino», ki pa ima sicer tri očete: Agnellija, ki mu je dal motor, Pirellija, ki mu je dal plašče, in Bianchija, ki mu je dal karoserijo

XII. REDNO ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE ZN

Dve glavni vprašanji: Razorožitev in gospodarska pomoč zaostalim deželam

Pričakovati je ostre debate v zvezi s ciprskim in alžirskim vprašanjem

Je več razlogov, zaradi katerih XII. redno zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov, ki se je začelo včeraj, vzbuja izredno veliko pozornost svetovne javnosti. Predvsem je tu splošen mednarodni položaj, ki zahteva izhod in rešitev vrste vprašanj na področju mednarodnih odnosov. Gre namreč za precejšnje število še odprtih svetovnih vprašanj, in avtoriteta ZN more mnogo prispevati k njihovi rešitvi, s tem pa k zmanjšanju napetosti in premagovanju negativnih teženj, ki so se pojavile ob koncu prejšnjega leta in ki se pojavljajo še vedno.

Na dnevnem redu sedanjega zasedanja imamo 59 točk in 4 točke na tako imenovanem dodatnem seznamu. Tako obsežen dnevni red priča o velikem delu, ki ga mora opraviti generalna skupščina. Toda po običajni praksi prevladujejo na vsakem zasedanju Generalne skupščine določena vprašanja. Nedvomno je, da bo to pot osrednje mesto imelo vprašanje razorožitve. To je hkrati tudi področje, na katerem bi mogla najmočneje in najučinkoviteje dejstvovati kolektivna zavest te svetovne organizacije in to toliko bolj, ker 5-mesečno delo Pododbora za razorožitev ni prineslo pričakovanih rezultatov. Skratka, zaradi negativnega stališča ali nihanja posameznih velesil, zastopanih v Pododboru, je bila onemogočena vsaj začetna dosega vsaj zelo skromnih sporazumov in sprejetje prvih praktičnih ukrepov na področju razorožitve. Zaradi tega bi Generalna skupščina, odražajoč težnje in želje vseh narodov sveta in poglobitev spoznanja, kako nevarna je tekma v oboroževanju, mogla napraviti mnogo. Svetovna organizacija more vplivati moralno na velesile, če pred svetovno javnostjo jasno pokaže, kje so vzroki, ki ovirajo dosego sporazuma in priporoči ukrepe, ki bi privedli do prenehanja takega tekmovanja. Težko si je na primer zamisliti, da bi se kdorkoli drznil odkrito zoperstaviti zahtevi Generalne skupščine, ki bi se nanašala na prenehanje poskusnih eksplozij z jedrskim orožjem. To pa bi vsekakor mogel biti začetni korak, da bi se pogumneje pristopilo k vprašanju celotnega problema razorožitve.

Generalna skupščina bi morala prav tako sprejeti sklepe, na temelju katerih bi organi Združenih narodov, ki imajo nalogo delati na rešitvi problema razorožitve, osvetlili ta problem novim članicam. To pa so predstavniki tistih držav, ki bi okrepile dejavnost teh organov in delovale nepristransko v smeri iskanja rešitev, ki bi bile sprejemljive za vse stranke.

Toda pri vsem tem bi bilo najbolj bistveno, hkrati pa tudi najbolj realistično, če bi Generalna skupščina ločila tiste elemente vprašanja razorožitve, glede katerih je moč že pri samo malo več dobre volje doseči konkretne rezultate. Če bo Generalna skupščina ravnala tako in če ne bo podlegla težnjam, ki so odraz blokovske razdvojenosti in politike nasilja, tedaj bi sedanje zasedanje te svetovne organizacije moglo utreti pot hitremu uresničenju soglasne zahtevne svetovne javnosti, da se preneha s tekmo v oboroževanju in tako ustvari tudi ugodno vzdušje za rešitev tudi drugih perečih mednarodnih vprašanj.

Nekoliko podoben položaj je tudi glede nekega drugega vprašanja, ki bo pritegnil pozornost delegacij 81 dežel. Gre za vprašanje gospodarske pomoči nerazvitim in nezadostno razvitim področjem, kajti velik napredek v razvoju znanosti in tehnike v industrijsko visoko razvitih deželah, kakor tudi pojavi, ki spremljajo ta napredek, predstavljajo vedno večjo nevarnost, da se še bolj poglobi že itak globok prepad med razvitimi in nerazvitimi deželami.

Dosedanje dajanje pomoči nerazvitim deželam se je v nekih primerih izkazalo za koristno, hkrati pa tudi za nezadostno in neučinkovito. To je najbolje razvidno iz dejstva, da vsoto, ki je bila dosedaj v raznih oblikah izdana kot pomoč za gospodarski razvoj zaostalih dežel v razdobju od leta 1954. do konca 1956. leta, predstavlja manj kot 2 odstotka tega, kar se v razvitih deželah letno potroši za potrebe oborožitve. Ta vsota je 8 do 10-krat manjša od tega, kar so gospodarski strokovnjaki OZN svoj čas priporočili kot letno potrebo zaostalih dežel, da bi le-te mogle povečati svoj letni nacionalni dohodek le za dva odstotka. Izhajajoč iz takega stanja je Gospodarsko-socialni svet OZN predlagal ustanovitev Specialnega fonda za finansiranje razvoja zaostalih dežel. Ta predlog je večina dežel članic OZN sicer sprejela, toda njegovo uresničenje naleti še vedno na mnoge ovire, ki prihajajo od strani posameznih velesil, predvsem od strani ZDA. A uspeh v tem pogledu bi pomenil zelo mnogo za stabilizacijo razmer v svetu, ker so zaostala področja običajno tereni, kjer se križajo nasprotujoči si interesi velesil, kar stalno ograža mir in varnost v svetu. Zaradi tega se pred Generalno skupščino hkrati z vprašanjem razorožitve postavlja tudi vprašanje pomoči zaostalim deželam, pri čemer bi morala OZN odigrati odločujočo vlogo, ker bi ona s tem dejansko uresničila eno od svojih bistvenih nalog, ki jih vsebuje ustanovna listina, namreč likvidacijo zaostalosti, lakote in revščine, ki tlači najmanj dve tretjini človeštva. Pogumnejše poteze pri izvrševanju te naloge bi hkrati predstavljale tudi ostvaritem trdnih temeljev za mednarodno gospodarsko sodelovanje v duhu ustanovne listine te svetovne organizacije.

Poleg teh dveh problemov bo generalna skupščina morala to pot preučiti tudi nekoliko kolonialnih vprašanj. Na dnevnem redu je tudi vprašanje Cipra in Alžira. Rezultati bodo v glavnem zaviseli od tega, koliko bodo nekdanje kolonialne velesile pokazale pripravljenosti, da odkrito pogledajo stvarnosti v oči. Ali z drugimi besedami, če bodo uvidele, po dosedanjih negativnih izkušnjah, da je tudi v njihovem lastnem interesu, da vskladu z načeli ustanovne listine OZN poiščejo rešitve za vprašanja, kakršna sta ciprsko in alžirsko vprašanje. Tudi v tem pogledu more Generalne skupščina kot celota delovati s svojim moralno-političnim vplivom, zahtevajoč, da se v praksi spoštuje teoretično že davno sprejeto načelo o pravici vsakega naroda do samoodločbe in nacionalne neodvisnosti.

Od ostalih vprašanj, ki se nahajajo na dnevnem redu sedanjega zasedanja, je po njihovem pomenu poudariti predvsem tista, ki se nanašajo na predloge, da bi vnesli določene spremembe v sedanjo strukturo in mehanizem te svetovne organizacije. Tu gre predvsem za vprašanje povečanja števila članov nekaterih organov OZN, to je o vprašanju zastopstva posameznih delov sveta, na primer v Varnostnem svetu, Gospodarsko-socialnem svetu itd. Tudi na tem zasedanju bodo proučili vprašanje sprejema novih članic, načrt dogovora o odnosih med Organizacijo združenih narodov in nedavno ustanovljeno Mednarodno agencijo za atomsko energijo. Nato bo generalne skupščina poleg vrste socialni človečanskih in drugih vprašanj proučila večje število poročil, ki govore o delu Združenih narodov in njenih organov in na temelju tega sprejela priporočila in sugestije.

Kakor vidimo, obstaja široko področje dela in možnosti, da XII. redno zasedanje Generalne skupščine ZN doseže dobre rezultate. Če bodo ti rezultati večji ali manjši, bo zaviselo od vzdušja, ki bo skupščina v njem delala.

V INDIJI SE 20. STOLETJE SREČUJE S SREDNJIM VEKOM

Stari bivši kralj, ki ima 373 žena in bogastvo, ki ga še niso ocenili

Ker pa je mož mislil, da je še vedno kralj in da so novi zakoni le formalnost, se mora zagovarjati pred sodiščem, ker ima sužnje

Pandit Nehru, Krišna Menon in še nekateri drugi državniki Indije so med najvidnejšimi poborniki miru, svobode in napredka v svetu. In vendar v njihovi lastni deželi doživljamo še srednji vek ali vsaj daljno fevdalno dobo, pa čeprav ne po njihovi krivdi, kajti težka je dediščina, ki so jo podedovali iz preteklosti. Toda preidimo na stvar.

Pred dnevi se je v Indiji začel proces proti enemu izmed šest sto bivših kraljev številnih državic, iz katerih je Indija sestavljena. Obtožnica očita temu bivšemu kralju, ki je sedaj guverner Haiderabada, Nuabu Miru Osmanu Ali Kanu Bahaduru, da ima še vedno tisoč sužnjev, kar je po novih indijskih zakonih prepovedano. Ne glede na izhod tega procesa, je zanimiv že sam obtoženec, bivši kralj in sedanji guverner Haiderabada. Mož, o katerem govorimo, in ki nosi tako dolgo ime, ima v svojem haremu kljub častitljivi starosti 73 let, 373 žena. Svoj dvorec s 560 sobami ima v King Kotiju. Njemu in njegovemu haremu streže 35.000 slug in evnuhov, vse skupaj pa straži njegova telesna garda, ki jo sestavlja tisoč potomcev bivše arabske najemniške vojske, ki so jo njegovi predniki že pred davnimi časi privedli sem. To pa še ni vse. Njegovo bogastvo je tako veliko, da mu ni para v svetu in da se tudi noben ameriški bogataš ne more z njim meriti.

Nuab Mir Osman Ali Kan Bahadura je bil do pred leti kralj Haiderabada, ki šteje 19 milijonov prebivalcev. Ko je bil po novi ustavi Indije odstavljen in postavljen za guvernerja, je mislil, da je to le neka formalna zadeva. Zato je ohranil svojih tisoč sužnjev telesne straže in sedaj bo za to odgovarjal.

Cemu mu tolikšna telesna straža? Prej smo omenili njegovo palačo in njegov harem. K temu bogastvu bi morali še marsikaj našteti. In sicer je Bahadura nekaj let dobival od indijske vlade kot odškodnino za podržavljenje njegovih zemljiških posestev letno apanažo okoli 700 milijonov lir. Pozneje pa so mu indijske oblasti izplačale kar enkratno odškodnino v znesku kakih 2 milijard lir. Pri tem pa mu je bila priznana lastnina nad vso njegovo premičnino, ki je ni tako malo. Saj je samo en njegov diamant vreden okoli pol milijarde lir, in takih diamantov in draguljev ima mož toliko, da niti sam ne ve koliko.

Največje njegovo bogastvo se pa krije v dobro zaščitenih blagajnah. Temu bogastvu so nadeli ime «Zaklad Golkonde» in je skrito v podzemeljskih granitnih prostorih njegove palače v King Kotiju. To bogastvo, ta zaklad je pred dvema stoletjema naropal eden izmed njegovih prednikov, Asaf Jah, ko je zasedel kraljevino Golkonde. Ruševine njene prestolnice se še danes krijejo nekje v džunglah Indije. Poznejši vladarji Haiderabada so to bogastvo še pomnožili. Nikomur pa ni uspelo, da bi do njega prišel, na čeprav so se za zadevo zanimale tudi britanske sile v času, ko je Indija bila njihova kolonija.

K pomnožitvi tega zaklada je mnogo pripomogel tudi njegov sedanji lastnik Bahadura, ki je znan kot zelo skop človek.

Koliko pa znaša ves ta zaklad? Kdo ve? Niti sam njegov lastnik ne. Pred leti je tudi sam Bahadura hotel svoj zaklad prešteti. Zato je z Bombaya poklical znanega draguljarja Dinshana Gazdara. Ta je v podzemeljskih prostorih prebil šest mesecev, vendar se je nato nalogi odpovedal, ker da ji ni kos. Da bi ocenil vse bogastvo, bi moral v kleti prebiti vse življenje. Povedal pa je, da je v zakladnici 68 velikanskih blagajn, ki so natrpane z draguljі. Ko so ga vprašali, naj pove, kolikšno je vse to bogastvo, je rekel da ne ve, vsekakor pa da se njegova vrednost šteje v tisoče milijard.

Neki draguljar iz New Delhija je pred leti ponudil Bahaduri v prodajo rubin od 25 karatov, toda Bahadura mu je odgovoril, da takih «drobnarij» ne kupuje. In ker je draguljar kazal, da v to ni prepričan, mu je Bahadura pokazal diamant težak 182 karatov, to se pravi draguli, ki je za 70 karatov večji od največjega znanega dragulja na svetu.

Bivši kralj in sedanji guverner se za sedanji proces ne zmeni, češ kdo mu kaj more. Toda na napačni poti je, kajti ne gre samo za to, kako in za koliko bo obsojen, gre za nekaj več. Njegovi «kolegi», ostali bivši plemiči, sultani in kralji — sedanji guverneri posameznih držav, so nad to zadevo zelo zaskrbljeni, ker se zavedajo, da poleg novih hidrocentral, tovarn in gradilišč, ki jih je v zadnjih letih v Indiji vedno več, se zakladi vrste Bahadurovih zakladov ne morejo ohraniti.

—«»—

Ženske so darežljive

Združenje ameriških trgovcev je ugotovilo, da kupijo in podarijo ženske moškim dvanajstkrat več različnih predmetov kot moški njim. Razen tega, so statistiki dognali, da moški večinoma ne kupujejo daril za svoje žene.

Z nedeljske prireditve P. d. «A. Čok» na Općinah

Folklorna skupina P. d. «A. Čok»

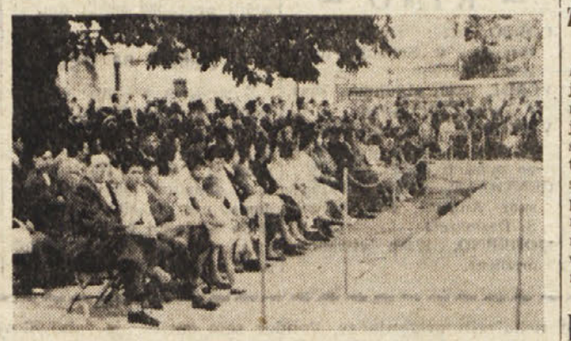

Pogled na občinstvo

Nastop mešanega zbora iz Trebč

Poje moški pevski zbor s Proseka-Kontovela

Poje moški zbor «Slovan» iz Padrič

Godba na pihala s Proseka-Kontovela

Domovi iz prekrškov

V Bruslju so uvedli naslednjo novost: vse denarne kazni zaradi prometnih nesreč ali nespoštovanja prometnih predpisov se stekajo v poseben fond, ki služi izključno za graditev domov in parkov za otroke in starce. Edini pogoj je, da uprave teh domov drže obvezno vsak dan svojim gojencem predavanja o prometnih predpisih, ker veliko število ponesrečenih odpade vprav na otroke in starce.

Posnetki z globine 8000 m

V neki brzojavki, ki jo je Akademija znanosti ZSSR prejela s Tihega oceana od strani protimagnetske ladje «Vitjaz», je rečeno, da so sovjetski znanstveniki prvi na svetu uspeli napraviti fotografske posnetke v globini 5180 m pod morsko gladino. Ladja razpolaga s fotografsko kamero, ki bo omogočila snemanje v barvah tudi v globini 8000 metrov.

Hoteli za motorizirane turiste

V poslednjih treh letih so v Evropi zgradili nad 60 hotelov izključno za motorizirane turiste. Samo na dolgi avtocesti od Stockholma do Palerma jih je 32. Ostali so razmeščeni po Nizozemski, Španiji, Franciji in Avstriji. V teh hotelih ne skrbe le za turista, ampak tudi za njegovo vozilo.

Električni pisalni stroj

Neko francosko podjetje je izdelalo model električnega pisalnega stroja, ki izpiše povprečno 12 besed na sekundo. Tastatura nima le poedinih črk, ampak tudi zloge, pa tudi fraze, ki se uporabljajo v vsakdanjem dopisovanju, kot so na primer «Dragi gospod», «Vaš iskreni» itd.

Nova vrsta barve

V Angliji so dali v prodajo novo vrsto barve za stanovanja. Proizvaja se v vseh nianseh in je povsem brez duha. Zadošča, da z njo samo enkrat premažemo steno, in dobimo enakomerno pobarvano površino. Po treh urah je barva povsem suha. Ostale dobre lastnosti te nove barve so: ne lušči se, ne dela mehurčkov, po potrebi pa jo je moč odstraniti z navadnim milom in vodo.

Za radar «nevidna» materija

Neko britansko podjetje za proizvodnjo radijskih in televizijskih aparatov je iznašlo tvarino, ki more napraviti za radar «nevidne» vse tiste predmete, ki bi jih z njo prevlekli. Ta tvarina, katere sestavo niso objavili, bi mogla napraviti za radar nevidna tudi letala in ladje, ker popolnoma vpija radarske valove in jih ne odbija. To tvarino so razstavili v salonu za letalstvo v Farnboroughu, po videzu pa je podobna kavčuku.

Vlomilci slikani

V Angliji so iznašli kamero, ki more snemati tudi v popolnem mraku, uporabljajo pa jo za odkrivanje vlomilcev. Kamera je navadno vešče skrita na vhodu v prostor, v katerem se nahajajo dragocenosti. Zadošča le premik ključke na vratih in nevidni infrardeči žarki slikajo «obiskovalca». Vrhovni poveljnik londonske mestne policije je izjavil, da je ta revolucionarni izum pripomogel, da so poslali v zapor že šest vlomilcev.

— Neskončno sem hvaležen zdravniku, ki ji je priporočil shujšanje!

Goriško-beneški dnevnik

Potvarjanje resnice

«Novi list» iz dne 5. septehbra 1957, štev. 169 je objavil na prvi strani poziv na videmskega nadškofa Msgr. Zaffonata, ker je ta imenoval v Trčmunu, v rojstni vasi pokojnega pesnika Ivana Trinka, za župnika italijanskega duhovnika, kateri ne razume jezika vernikov. Novi župnik v Trčmunu je bivši kaplan iz Sv. Lenarta Stefanutti.

«Novi list» piše o ogorčenju, «ki zajema čedalje večje kroge jugoslovanskih katoličanov tu — in onstran državne meje».

To pravično pisanje omenjenega lista je tako razkačilo pisune pri «Gazzettinu» in «Messaggeru», da sta se z njim spustila v polemiko, argumenti, ki potvorjajo resnico.

«Gazzettino» je v petek 6. septembra objavil na četrti strani nepodpisan članek pod naslovom: «Nemmeno lui lo sapeva».

V tem članku napada pisanje «Novega lista» in pravi, da niti Msgr. Trinko ni znal slovenski, da mi nismo Slovenci, da se je naš pokojni pesnik naučil slovenščine v videmskem semeništu, da je govoril doma drug jezik, italijanski, ali furlanski in v dokaz citira Vagnerjevo knjigo «Poglejmo v Beneško Slovenijo» v kateri piše, «kako je Trinko obstal, ko je v prvem licejskem letu dobil slučajno v roke prvo slovensko tiskano knjigo in s tem izvedel, da imajo tudi Slovenci knjige, kakor drugi izobraženi narodi. Nadarjenega mladeniča je tako navdušilo, da je sklenil temeljito naučiti se svojega materinega jezika. Sam je pravil, koliko truda ga je stalo, preden se je naučil, brez učitelja, brez slovnice, brez slovarja «malce slovenščine» in sicer "skrivaj in večinoma ponoči».

Isto knjigo citira tudi «Messaggero Veneto» v dokaz, da nismo Slovenci, dne 8. septembra v članku z naslovom: «Cristiani falsi, nazionalisti veri». Citiranje te Trinkove izpovedi v dokaz, da nismo Slovenci, je absurdno, nizkotno in proti vsaki logiki.

Trinko je govoril naše slovensko narečje že prej ko je šel v videmsko semenišče. V videmskem semeništu je slučajno prišel do slovenske tiskane knjige, (into ni v čast takratnim italijanskim odgovornim oblastem, ker bi bile morale preskrbeti, da bi bil prišel do nje že v osnovnih šolah), se je naučil književne slovenščine. Toda ni bil sam Trinko, ki se je naučil svojega književnega materinskega jezika iz tiskane knjige. Vsi narodi se naučijo svojega književnega jezika iz knjig in v šoli. Na žalost on šole v svojem materinskem jeziku ni imel.

«Nadiško narečje se zelo razlikuje od pravega slovenskega jezika,» trdi «Gazzettino» v svojem članku. Kakšna iznajdba! Vsi nacionalni dialekti se med seboj razlikujejo in razlikujejo se tudi od nacionalnega književnega jezika. Tako se tudi naše narečje razlikuje od književne slovenščine, toda s tem ni rečeno, da mi nismo Slovenci.

Neapeljsko, sardinjsko, sicilijansko ali milansko narečje, ne da bi naštevali stotine drugih, imajo mnogo manj skupnega z italijanskim književnim jezikom kot naše narečje s slovenskim književnim jezikom. Toda mi nismo nikoli trdili, da niso Italijani Napolitanci, Sicilijanci in drugi Italijani se naučijo kot Slovenci svojega književnega jezika v šoli. To velja tudi za beneške Slovence in to so jasno dokazali naši dijaki, ki študirajo na slovenskih šolah v Trstu in Gorici. To ve vsak pošten človek in vedo tudi pisuni pri omenjenih videmskih listih, a nočejo priznati.

«Messaggero Veneto» obtožuje «Novi list», da piše laži in budalosti, «ker meni, da mu je dovolj prekrstiti «Tercimonte» (!) v Trčmun in «San Pietro al Natisone» (!!) v St. Peter Slovenov, da bi izbrisal furlanstvo in italijanstva tiste doline, katera je dala v vseh vojnah prostovoljce in heroje Italiji, njeni pravi domovini».

Vsakikrat, ko piše «Messaggero» kakšne neumnosti, jih prečitam in prevedem 70-letnemu razsodnemu starčku iz moje vasi. Na to zadnjo «Messaggerovo» neumnost mi je takole odgovoril: «Kadar začne zahajati prase v rž, moraš rž požeti ali pa prasca ubiti, kajti, ko začne enkrat prase v rž, brez rži ne more več živeti. Nekaj podobnega je z «Messaggerom». Začel je zahajati v laž in brez laži bi sploh e mogel živeti. Kar pa se tiče tega, da prekrščuje «Novi list» «Terčimonte» v Trčmun, dela tako, kakor tisti kokošji tat, ki je obtoževal sodnika, da mu je ukradel kokoš».

Mislimo, da je naš starec, čeprav z osnovnimi in grobimi besedami, zelo lepo povedal in razsodil.

Mi nismo nikoli prekrščevali naših vasi. Rojstna vas pokojnega Ivana Trinka se imenuje Trčmun že od kar obstaja. Za beneške Slovence je reka, ki teče po glavni dolini, Nadiža in ne «Natisone». Srednje je Srednje in ne «Stregna», Dreka je Dreka in ne «Drenchia» in Kolovrat je Kolovrat, ne «Colle avrato,» kakor je rekel neki «puristični» pokrajinski svetovalec. Ni pa potrebno, da veruje «Messeggero» nam ali «Novemu listu», ker pravi, da smo «titini» (za ta list so «titini» vsi tisti, ki molijo očenaš po slovensko). Naj vzamejo v roke tisti ljudje, ki so okrog «Messaggera», zgodovinske dokumente in knjige, ki so jih pisali italijanski pisatelji. Radi bi jim priporočili Ciconijevo knjigo «Udine e sua Provincia», ki je izšla v Vidmu 1862. leta. Ciconi je v tej knjigi uvrstil, v teritorialni razdelitvi videmske pokrajine na strani 64: Stpeterski okraj v trinajsti okraj in piše: San Pietro degli Slavi. Na strani 74., kjer je naštel občine, ki spadajo pod ta okraj, piše še enkrat: S. Pietro degli Slavi in S. Leonardo degli Slavi.

Na strani 315, kjer piše o beneških dialektih, pravi o našem takole: «Un dialetto simile a quello di Lubiana parlasi dagli abitanti dell'intero distretto di S. Pietro, detto perciò degli Slavi, e nella parte montuosa dei distretti di Cividale e Tarcento. Nel comune di Resia, compreso nella valle omonima del distretto di Moggio, si parla uno slavo alquanto diverso dal precedente. Nelle guerre napoleoniche, le milizie russe transitando pel Friuli trovavano interpreti ne' Resiani, e i Cosacchi conversavano co' nostri Slavi meravigliando in sentire la loro favella sulle labbra di gente nata e stanziata in Italia. Tutti derivano dagli Slavi Windi, che nel secolo VII occuparono le Alpi Giulie, e nella provincia udinese sommano a 31 mila».

«Gazzettino» piše, nadalje v svojem članku, da je zgodba o slovenskem jeziku in o Beneški Sloveniji že preveč stara tudi kot šala (anche come barzelletta) Da so bili vsi uradni dokumenti pod Beneško republiko pisani v italijanščini v naših dolinah. Mi pa se vprašamo, kdo jih je razumel, če so bili pisani v italijanščini? Naši ljudje gotovo ne!

Tisti «zgodovinar», ki je pisal članek v «Gazzettinu», bi moral vedeti, da je uradni tudi Dožev dekret od 12. oktobra 1658. leta, ki izjavlja, da sta sodolini (Landarska in Mjerska) ločeni« ne samo od Cedcda, ampak tudi od domovine» (non solo dal territorio stesso di Cividale ma dalla Patria stessa).

2. aprila 1778. leta potrjuje drug Dožev dekret, ki je bil odobren tudi od Senata, da Slovenija (Schiavonia) «je drugi narod in ločena od Furlanije in se upravlja sama». Lahko bi našteli še druge dekrete, a mislimo, da bo dovolj, ker vemo, da ne prepričamo «Gazzettina» i «Messaggera» z nobenim «dekretom», kajti če bi priznala resnico, bi odžagala vejo, na kateri sedita. Eno nam je žal, in sicer to, da ne bodo čitali naše resnice vsi tisti, ki so čitali «Messaggerovo» in «Gazzettinovo» laž.

IZIDOR PREDAN

Izpiti na osnovnih šolah

Jesenski rok izpitov se prične na vseh osnovnih šolah goriškega okrožja dne 23. septembra t. l. ob 8,30.

Podroben razpored je sledeči:

23. in 24. sept. t. l. izpiti čez 1., 2. in 4. razred na vseh šolah okrožja;

25. in 26. sept. izpiti čez 3. in 5. razred v Gorici — Ul. Croce in Ul. Randaccio, Standrežu, Pevmi (za Pevmo in Št. Maver) Štverjanu, Valerišču in v Mirniku (za Mirnik in Skrljevo);

26. in 27. sept. v Podgori in Plešivem;

28. sept. v Jazbinah.

Izpiti na šolah doberdobskega okrožja:

23. in 24. sept. popravni izpiti čez 1., 2. in 4. razred na vseh šolah;

izpiti čez 3. in 5. razred:

25. in 26. sept. v Doberdobu, Sovodnjah, na Vrhu in v Dolu;

27. in 28. sept. v Rupi in Jamljah.

Izpite komisije so iste, kot v prvem roku.

Istočasno bo tudi vpisovanje, ki se zaključi 30. t. m. Otroci rojeni l. 1951 (za prvi razred) so dolžni predložiti rojstni list in potrdilo o cepljenju, ostali pa spričevalo.

Šolsko leto 1957-58 se otvori 1. oktobra t. l. s šolsko mašo; renden pouk se prične 2. oktobra.

Baletna šola

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

Uprava Slovenskega narodnega gledališca v Trstu pričenja z oktobrom 1957 z baletno šolo v Gorici za otroke do 10. leta starosti in za mladino od 10. do 14. leta; poseben oddelek bo tudi za mladino od 14. leta naprej. Solo bo vodil izkušeni tržaški koreograf Adrijan Villes.

Vpisovanje do 30. septembra v kavarni Bratuž v Gorici.

Uprava SNG - Trst

Sporazum za električne varilce

Poudarja se potreba po aktivnem sodelovanju delavcev pri vodstvu

Zaradi povečanja proizvodnje jim bodo povečali plače

Borba električnih varilcev tržiške ladjedelnice je ena izmed najbolj trdih borb, ki so jih ladjedelniški delavci imeli od nastanka ladjedelnice na so danes. 69 dni so vodili stavko, v kateri je sodelovalo na stotine varilcev, ki so s svojim ravnanjem popolnoma paralizirali ladjedelniško delavnost. Po daljših pogajanjih, na katere je moralo ravnateljstvo pristati zaradi odločne in enotne borbe vseh delavcev CRDA, je bil 5. septembra podpisan sporazum, katerega je notranja komisija CRDA te dni objavila v časopisih, da bodo delavci poučeni o doseženih uspehih

Besedilo pogodbe priznava pravico, ki so jo delavci postavili med stavkovnim gibanjem, da se jim zaradi modernizacije dela in povečanja proizvodnje povečajo tudi plače in da se povečanje proizvodnje in zaslužka ladjedelnice na tem delovnem mestu pravično razdeli med delavce in podjetje. Predstavniki notranjih komisij in ravnateljstva so na kraju samem ugotovili, da se je proizvodnja z novimi električnimi varilnimi stroji dejansko povečala in da je temu primerno treba povečati tudi zaslužek ljudi, ki delajo z njimi. Če bi se delavec čutil oškodovanega ima po sporazumu pravico, da se pritoži na notranjo komisijo, ki bo primer posredovala ravnateljstvu.

Obenem se poudarja, da je treba doseči vedno bolj aktivno sodelovanje delavcev pri upravljanju podjetja.

—«»—

Prošnje za partizanske dajatve

Opozarjamo vse tiste, ki so leta 1948 vložili pri dr. Grudnu prošnje za partizanske dajatve, da je Intendenca di financa te dni pozvala vse te osebe, naj prošnjo ponovijo na posebnem obrazcu, ki ga dobijo na njenem sedežu. Zaradi podrobnejših navodil naj se zainteresirane osebe zglasijo na sedežu SKGZ v Gorici, Ul. Ascoli 1.

—«»—

Dar g. Bombi

Zena pokojnega senatorja Giorgia Bombija, kateremu je županstvo postavilo doprsni kip v Ljudskem vrtu, je poslala županu zahvalo za to dejanje ter priložila dar 150 tisoč lir, za katere se župan zahvaljuje.

—«»—

Za dostojnejši promet

Inšpektoratu za motorizacijo so prijavili sledeče motocikliste, ki so s svojimi vozili povzročali prevelik ropot:

Carlo Furlan iz Ul. Blaserna v Gorici, Bruno Codernazzi z Oslavja, Giovanni Bisiach iz Rafuta, Umberto Parovel iz Tržiča, Tullio Toso iz Gradiške, Marino Cimadori iz Nabrežine, Giuseppe Albanese iz Tržiča in Elvino Persi iz Ronk.

Za en mesec so odvzeli obrtnico za prikolico Brunu Stabilu iz Gorice, za nekaj dni pa motorsko knjižico motociklistu Valentinu Godess iz Medee.

Včeraj najnižja 5,2 stopinje

Na goriškem letališču so včeraj zabeležili najnižjo temperaturo 5,2 stopinje ob 5. uri, najvišjo pa 20 stopinj ob 13. uri. Če izključimo mraz, ki smo ga preživeli preteklo zimo, potem je včerajšnja temperatura najnižja v letošnjem letu. To pa obenem pomeni, da se kljub toplemu soncu, ki za nekaj opoldanskih ur ogreva zemljo in ljudi, vendarle bližamo jeseni in nižjim temperaturam. Če se opoldne še prestaja v lažjih poletnih oblekah, je treba zjutraj in zvečer obleči toplejšo obleko ali površnik. To nas opominja, da bo čez dobre tri mesece že božič.

—«»—

Motociklist v avtomobil

Ko se je 53-letni Antonio Petruzzi vračal na svojem motociklu iz Gorice proti Medei, kjer stanuje, se mu je pripetila na državni cesti v Ločniku prometna nesreča, v kateri se je precej poškodoval. Ko se je peljal po Ločniku, ga je prehitel avtomobilist Franco Brozzi iz Ul. Cristi 9 v Gorici, ki je vozil avtomobil znamke «Fiat 1.100». Avtomobil je prehitel motociklista in se ustavil na desni strani ceste skoraj tik pred motociklistom. Kljub vsej dobri volji Petruzzi ni mogel preprečiti trčenja. Njegove poskuse je zavirala tudi večja posoda, ki jo je vozil na rezervoarju. Zaletel se je v zadnji del avtomobila in se poškodoval po levem kolenu, desnem stegnu in levi roki. Z rešilnim avtomobilom Zelenega križa so ga odpeljali v bolnišnico Brigata Pavia kjer so ga obvezali in mu prisodili prognozo šestih dni.

—«»—

Slabost na trgu

Z rešilnim avtomobilom Zelenega križa so odpeljali v bolnišnico pri Rdeči hisi 35-letnega Bruna Capotorta iz Ul. Torriani 35 v Gorici. Na trgu mu je v dopoldanskih urah nenadoma postalo slabo. Bližnje osebe so takoj poklicale rešilni avtomobil, s katerim so bolnika odpeljali v bolnišnico.

V petek, soboto in nedeljo košarka

Veliko zanimanje za mednarodni turnir

20., 21. in 22. septembra bo v dvorani Ginnastica v Gorici mednarodni košarkarski turnir, za katerega vlada v Gorici veliko zanimanje. Turnirja se bosta poleg domačih ekip Ginnastiche in Dopolavora — SAFOG udeležili dve močni ekipi iz Ljubljane in Zahodne Nemčije.

Odkar imamo v Gorici tako veličastno telovadnico, ki nam jo upravičeno zavidajo večja mesta v državi kot je Gorica, vidimo zelo pogosto res kvalitetne športne prireditve, ki bi jih sicer ne videli. V gosteh smo imeli že celo vrsto inozemskih košarkarskih ekip in državnih reprezentanc (v zadnjem času Cehe in Romune), ki so nam prikazali res lep šport, ki ga kljub dobrim ekipam, ki jih imamo doma, ne vidimo vsak dan.

Medtem ko pozdravljamo iniciativo goriških športnih krogov po krepitvi športnih stikov z sosednjimi državami, izražamo tudi željo, da bi se nadaljevalo po tej poti, ki lahko toliko pripomore k medsebojnemu razumevanju in spoznavanju, kar je nedvomno velike važnosti za mirno sožitje med narodi in državami.

Vpisovanje otrok v šolo v Ul. Croce 3

Goriško županstvo sporoča, da bo občinska šola v Ul. Croce štev. 3 odprta za vpisovanje šolarjev od 23. do 28. septembra od 9. do 12. ure. Pravico do vpisa imajo otroci rojeni leta 1952 1953 in 1954. Pri vpisu morajo predložiti rojstni list ter potrdilo o cepljenju proti kozam in davici.

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Ves teden je odprta čez dan in ponoči lekarna San Giusto, Korzo Italia, tel. 31-51.

—«»—

— KINO —

CORSO. 16.30: «Sissi, mlada cesarica», R. Shneider in K. Bon, v barvah.

VERDI. 16.30: «Ljubimci sna», J. Ponnes, J. Catten.

VITTORIA. 17.15: «Ljudje obsojajo», D. Dors; prepovedano mladini do 16. leta.

CENTRALE. 17.00: «Tajnost suor Angele», Raf Vallone, S. Desmarets.

MODERNO. 17.00: «Uranova mrzlica».

Športni dnevnik

Lahkoatletski dvoboj s Švedsko bo drugo nedeljo v Trstu

BOLOGNA, 17. — V okviru priprav za atletski dvoboj moških reprezentanc Italije in Švedske, ki bo 28. in 29. t. m. v Trstu, so bili na kolektivni trening v Gorico sklicani naslednji atleti: Berruti, Montanari, D'Asnasch, Ciardullo, Cazzola, Benvenuto, Sangermano, Boccardo, Lombardo, Lodio, Calamari, Fattorini, Spinozzi, Pancera, Scavo, Della Minola, Baraldi, Rizzo, Ambu, Costa, Perrone, Bonaiuto, Giovanetti, Taddia, Bruno, Lavelli, Mazza, Zamboni, Morale, Massacesi, Cordovani, Martini, Roveraro, Bravi, Ulivelli, Cavalli, Gatti, Reggi, Ballotta, Cappellari, Chiesa, Meconi, Monguzzi, Consolini, Rado, Giacobbo, Lievore Giovanni in Lievore Carlo.

* * *

STOCKHOLM, 17. — Za dvoboj z Italijo je švedska atletska zveza določila naslednje atlete po disciplinah:

100 in 200 m: Bjoern Malmroos, S. O. Westlund; 400 m: Alf Pettersson, Lennart Jonsson; 800 m: Dan Waern, Rolf Gottfridsson: 1500 m: Dan Waern, Ingvar Ericsson; 5000 metrov: Karl Lundh, Karl Lund; 10.000 m: Rune Aahlund, Sten Olsson; 110 m ovire: Ove Andersson, C. E. Joenhnemark; 400 m ovire: P. O. Trollsaas, P. O. Swartz; 3000 m ovire: Gunnar Tjoernebo, Lars Helander; štafeta 4x100 m: P. O. Trollsaas, Bjoern Malmroos, S. O. Westlund, S. A. Loefgren; štafeta 4x400 m: Goesta Braennstroem, Hasse Lindgren, Lennt Jonsson, Alf Pettersson; daljina: Arne Eriksson, Bertil Strand; višina: Stig Pettersson, Rickar Dahl; palica: Ragnar Lundberg, Lennart Lind; troskok: Roger Norman, Sten Erickson; disk: Lars Arvidsson, Oesten Edlund; krogla: Erik Uddebom, Torsten von Wachenfeldt; kopje: P. A. Berglund, Jan Smiding; kladivo: Birger Asplund, Knut Noren.

* * *

—«»—

Čibulenko (kopje) 83,34 m, nov rekord SZ

MOSKVA, 17. — Na lahkoatletski prireditvi v Kijevu je Viktor Čibulenko zagnal kopje 83,34 m, kar je četrti najboljši rezultat na svetu in obenem sovjetski rekord. Svetovni rekord ima Norvežan Egil Danielsen s 85,71 m; dosegel ga je na olimpijskih igrah v Melbournu.

BUKARESTA, 17. — V okviru mednarodnega prvenstva Romunije so bili dosezeni naslednji boljši rezultati: Višina: Sitkin (SZ) 2,10, kladivo: Krivonosov 65,91, krogla: O'Brien (ZDA) 18,55, 10.000: Bolotnikov (SZ) 29'40"2, kopje: Kuznetsov 75,94, daljina: Ovanisien (SZ) 7,56; 100 m: Murchison (ZDA) 10,4; 400 m ovire; Litujev (SZ) 51,6; 400 m: Wiesenmeier (Rom.) 47,5 (rekord), enako Nikolski (SZ).

Ženske: kopje: Diti (Rom.) 51,24; 80 m ovire: Serban (Rom.) 11,1, Lujjin (Kit.) 11,2 (rekord); 800 m: Aframova (SZ) 2.08,8; 400 m: Aframova (SZ) 55,3; 100 m: Bloernhoft (Hol.) 11,8.

Zanimivo je, da imajo Rusi poleg svetovnega rekorderja Stefanova in skoraj enako dobrega Kaškarova tudi Sitkina, ki skače blizu svetovnega rekorda.

* * *

PRAGA, 17. — Atletski dvoboj v Pragi med ČSR in Madžarsko se je v moški konkurenci končal z zmago Madžarov 108:104, v ženski pa z zmago ČSR 59:45. V teku na 10.000 m je Szabo tik pred ciljem premagal Zatopeka in zmagal s časom 29:46,3.

* * *

TURKU, 17. — Olavi Vuorisalo, 24-letni Finec, je danes zmagal v teku na 2 milji z odličnim časom 8.38,8, pri čemer je pustil za seboj Angleža Goodona Pirieja in Derka Ibbotsona, ki je svetovni rekorder na 2 milji. Pirie je dosegel čas 8,39, Johnson, ki je dobil v Melbournu srebrno medaljo, je zmagal na 800 m z 1.47,9 ter pri tem premagal Finca Olavija Salonena, ki ima skupaj z drugimi svetovni rekord; Salonen je dosegel 1.48,7.

SABLJANJE

Madžari prvaki v moštvenem floretu

PARIZ, 17. — V finalni skupini svetovnega prvenstva v floretu moštev je Madžarska premagala Francijo z 9:7, Italija pa SZ z 11:5. V drugem kolu je Francija premagala Italijo z 10:6 in z enakim rezultatom Madžarska Sovjetsko zvezo. V tretjem kolu je Madžarska premagala se Italija z 9:5 ter Francija SZ z 10:4.

Svetovno prvenstvo si je torej osvojila Madžarska.

Končna klasifikacija:

1. Madžarska, tri zmage.
2. Francija, dve zmagi in en poraz.
3. Italija, ena zmaga in dva poraza.
4. Sovjetska zveza, trije porazi.

PLAVANJE

Odlični časi mešanih štafet SZ

Drugi dan plavalnega dvoboja med SZ in Vzh. Nemčijo v Leipzigu so sovjetski plavalci dosegli sledeče odlične rezultate: **100 m prosto ženske:** Woog 1,06; **4x100 m meš. ženske:** 4.59,9; **100 m prosto moški:** Sorokin 56,6; **1500 m:** Stružanov 18,43; **4x100 m mes. moški:** 4.19,4. Sorokinov čas je doslej najboljši v Evropi v sladki vodi. Prej je imel najboljši rezultat v sladki vodi Italijan Pucci s 57,0, ki ga je pa Sorokin že izenačil pred tedni. Časi štafet so pa blizu svetovnega rekorda.

SAH

Danes odpotujejo jeseniški šahisti na mednarodni moštveni šahovski turnir v Gardone v Italiji, na katerem bodo sodelovala močna moštva iz raznih evropskih držav. Poleg Jeseničanov bo od Jugoslovanov nastopilo še moštvo Slavije iz Beograda in verjetno še katero mostvo. Jeseničane bodo zastopali tile igralci: Grosek, Vošpernik, Korošec, Strumbelj in Jan.

KOLESARSTVO

Riviere bo danes poskusil zrušiti rekord v enourni vožnji

MILAN, 17. — Francoski dirkač Roger Riviere je danes treniral na dirkališču Vigorelli. Kot je znano, namerava zrušiti rekord v enourni vožnji. Svojo formo pa je preskusil v dirki na 10 km. Dosegel je čas 12.37,6 s povprečno hitrostjo 47,518 km, kar je enak čas, kot ga je dosegel pred časom Baldini. Razlika pa je v tem, da je lahko Riviere vozil hitreje, ker je vedel, da vozi le 10 km, medtem ko je Baldini hotel doseči boljši čas od Anquetilovega.

Jutri popoldne bo pa Riviere poskusil voziti eno uro.

—«»—

Coppi na prvi cestni dirki po dolgem presledku

COLLECCHIO (Parma), 17. Tudi Fausto Coppi je nastopil na dirki, ki je bila na 5 km dolgi krožni progi. Dirkači so prevozili 100 km. Zbralo se je mnogo gledalcev, ki so hoteli zlasti videti, kako bo vozil Coppi. Opazilo se je, da je campionissimo že dobro v formi. Zmagal je Cassano in moštva «Carpano-Coppi», ki je ušel pri 17. krogu skupno z Baffijem, Maulejem in Ponzinijem. Pett je pa bil Coppi, potem ko je prav na koncu zapustil za seboj ostalo skupino. Za zmagovalcem je zaostal 1'42", toda bil pa je le 5" pred Astruo ter 9" pred Padovanom. S časom Padovana je potem prisla vsa skupina.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Fiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 18. t. m. z začetkom ob 19.30 uri Warner Bros film

Dinozavrovo prebujenje

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 18. t. m. barvni film:

Tanganika

V glavni vlogi nastopa VAN HEFLIN

Kdo so prvaki za l. 1957?

Brez kakih izrednih rezultatov je Paternoster ohranila državno prvenstvo v treh disciplinah: metu krogle, kopja, diska

Moški:
100 m Berruti 10"8
200 m Berruti 22"1
400 m Lodio 48"6
800 m Scavo 1'51"1
1500 m Baraldi 3'49"4
5000 m Baraldi 14'34"6
10.000 m Perrone 31'05"2
110 m ovire Mazza 14"7
400 m ovire Morale 51"8
Višina: Cordovani 1,94
Daljina: Bravi 7,42
Troskok: Gatti 15,21
Palica: Ballota 4,00
Krogla: Meconi 16,70
Disk: Consolini 51,73
Kladivo: Giovanetti 55,20
Kopje: Lievore 74
4x100 m: Assi G.R. Firenze 42"1
4x400 m: A.S. Roma 3'18"9
Hoja na 10 km: Dordoni 45'44"3

Ženske:
100 m: Leone 12"
200 m: Leone 25"3
400 m: Savorelli 59"
800 m: Virgilio 2'18"7
80 m ovire: Musso 11"5
Višina: Giardi 1,63
Daljina: Fassio 5,39
Krogla: Paternoster 12,93
Disk: Paternoster 44,74
Kopje: Paternoster 42,95
4x100 m: S.C. Italia 48"6

Kino na Opčinah

predvaja danes 18. t. m. film:

«Vražji general»

Film junaštva in zarote iz Hitlerjeve dobe.

LOJZ KRAIGHER

KONTROLOR ŠKROBAR

Roman 56.

»!» se zasmeje zvonko. «Zdaj sem dobra tudi jaz. Zdaj ...t. Vsi smo dobri.»

«Ali nisi nikdar srečala pametnega človeka?»

«Pametnih dovolj; pravega — nikoli!»

«In si že obupala, da ga še srečaš?»

«Morda!»

Nebo je bilo čez in čez prepreženo z oblaki. Tema je nastala kakor v rogu. V daljavi se je bliskalo — a dežja ni.

Molčal sem — nekoliko neodločno...

Pred trgom se obrne Filipina:

«Ali jih počakava?»

«Oh, kako pa! Že sami najdejo domov!»

Ona odklene svoje hišne duri. Obrne se in mi poda roko.

Hitro stopim k nji na prag — pa jo zavrtim, da sva naenkrat v veži.

«Kaj vendar misliš?»

Iz kuhinje se oglasi ropot.

«Sem stopi, Arnošt!» Potisne me nekam in zapre za mano. V temi tipljem in zadenem ob kljuko. Na pragu stojim med dvojnimi vrati...

Tako tiho in nenadno so se odmaknila notranja vrata v sobo, da me je zaskelela luč v oči. Filipina pa je razprostrla roke...

XII.

V slovenski družbi me niso več dražili s Filiko. Zadovoljno so se muzali in me gledali prijazno. Skoraj ljubeča je postala naklonjenost nekaterih priganjačev. Vendar sem čutil mnogokrat neko prezirljivo pokroviteljstvo: Prijatelj, dobro delaš! Nam je prav! Če bo tudi zate prav, to ni naša skrb! Tu in tam celo omalovaževanje: Ah, ti?! Dobro! Ti si že na svojem mestu! Največkrat pa ravnodušno odkritosrčnost: kot preprost zarotnik, ki ima poleg drugih samoumevno nalogo pri podminiranju trdnjave.

Moj izlet s Filipino je jamčil vsem — zaroko. Sicer so slutili, da mi ne more biti preveč resno z njo; a računili so trdno, da bo do volitve stvar držala.

Nemci so bili bolj nemilostni z menoj. Verjeli so govorici, da jim speljem Filipino; vendar so še upali, da me pridobe na kak način — če ne drugače, vsaj za abstinenco.

Davkar je bil strašno ljubezniv. Že ves mesec mi je dovoljeval najrazličnejše svobošćine v uradu. Sam me je vzpodbujal, naj le grem in naj se veselim življenja, dokler se mi nudi. Podaril mi je marsikatero urico dolgočasnega uradovanja. Svojeročno je izvršil moje delo in mi prihranil skrb; ali pa jo je naložil Sormannu, ki je zavistno skremžil usta in se ozrl ironično za menoj: saj še prideš po račun, kolega!

Schabot je še vedno čakal na upokojitev. Iskali so naslednika: Slovenca niso marali, Nemcev pa ni bilo na razpolago. Pogajali so se z davkarjem Loschinskim, domačinom od Sv. Jedrti, ki pa je bil na lepem mestu ob železnici v nemškem delu Štajerske in ni bil kar tako meni nič tebi nič pripravljen, žrtvovati to udobnost zaplankanemu dolgočasju svojega rojstnega kraja. Löschnigg ga je bil imel že v volivnem imeniku in je prav zaradi njega precej zavlekel volitve. Z njim bi bilo stališče Nemcev v drugem razredu neporušljivo. Ker pa so ga morali končno le črtati, sem prišel jaz iz tretjega kot zadnji v drugi razred in položaj se je nekoliko izpremenil v korist Slovencev.

Glasov je bilo v tem razredu šestindvajset: enajst slovenskih in petnajst nemških. S Filipino bi jih imeli mi dvanajst in Nemci štirinajst. Dr. Žižek pa je nekaj namigoval, da prisili falitnega mesarja Gamserja in Mihaela Iskro k oddaji praznih listkov. Čudil sem se: Iskro? To bi bilo res zabavno zame. Odvetniki so vsemogočni! — Pri razmerju dvanajst in dvanajst bi odločeval seveda žreb. In kdo ve — županski stolček je vabil Slovence. Po polnoči se je pri Seljaku po navadi začel prepir o kandidatih. Dr. Žižek bi jim bil najbolj po godu, a je preekstremen naprednjak. Veleposestnik Klinar je zopet prefanatičen klerikalec. Starina dr. Kurbus bi imel še največ upanja; a vsi so se bali, da bi bil premehek in preveč neodločen proti Nemcem.

Tako so predli pravljico o medvedovi koži.

Nekoč stojim na trgu pod široko lipo in se zagledam v stransko ulico za brhkim usnjarjevim dekletcem. Nenadoma začutim srep pogled na sebi... Župan stoji pred hišo. Z rokami na hrbtu, s sklonjeno glavo, izpod naježenih obrvi me gleda mrko in sovražno.

Stresem se in dvignem roko do klobuka.

On ne vidi. Zamišljen je njegov pogled, obrnjen vase. Gotovo premišljuje, kako bi me privil za moja dva glasova.

Prestopim se in pozdravim:

«Klanjam se, gospod župan!» Seveda nemško. Bog mi ne zmešaj pameti, da bi se kdaj izpozabil po slovensko! S kmetičem, je druga reč! Ta mu prinaša krajcarje in je ves zaverovan v njegovo milost.

Hipoma je življenje v njem. Živahno si potreplje nos, izraz v obrazu mu je mahoma sladak; stopi mi naproti in me pozdravlja z roko. Vse te njegove imenitne kretnje dostojanstvenika so brez dvoma naučene od kakega kanonika, morda celo od škofa. Njegov nagon je dobro uganil, kje se naj uči vedenja, da ga bo spoštovalo ljudstvo.

«Lepo, lepo, gospod kontrolor!» Prime me pod pazduho in gre z menoj mimo lipe pa šepeta skrivnostno: «Jaz vam čestitam! Nja, najbolj pametno storite, če jo vzamete! Ona ima denar, trgovina dobro gre. Le vstopite v našo gardo! Tržani vas z veseljem sprejmemo. Nja — prej ali slej postanete naš davkar. Če tu stanujete, če imate tu družino in posestvo, vas morajo imenovati. Nja — mi vas podpiramo... Tisto zadnjič smo popolnoma potlačili, lahko ste čisto brez strahu — nja! In gospodična Filipina — mi jo vsi spoštujemo! Vedno je bila z nami, vedno zvesta in neomajna, tržanka med tržani... Dobro srečo torej! Saj razumem: — stvar je tajna, ni še dozorela! A le pogum, gospod kontrolor, kar zagrabite! Mi se zanesemo na vas — nja... Saj sami veste; roka roko umiva!»

Prišla sva mimo šole. Löschnigg me izpusti in se skloni k nadučiteljevemu Radku, ki se igra na trotoarju z očetovim cilindrom.

«Ali greš z menoj, Radek? Pojdi, Radek, po bonbone! Poln cilinder jih dobiš. Tako!» Povezne mu klobuk do ušes in ga odpelje za roko.

Pretkanec ve, da si zaveže starše s to ljubeznivostjo. Mati gleda smehljajoč se med rožami skozi okno, a si ne upa ugovarjati. Oče se bo jezil, vendar mu ostane občutek dolga. Župan pa je zadovoljen, če lahko reče: Vidite, kako sem dober z vami; vi pa mi vračate s sovražnostjo!

Avdienca je pri kraju. Ukazano je torej: Voli z Nemci, da si prihraniš batine! «Šuft» je odložen in spravljen, a ni — pozabljen.

Po cesti je prišel notar. Zaradi njega najbrž je bil pobegnil župan.

«Ali je govoril o volitvah?»

«Ne! Naravnost ne! Morda je hotel kaj namigniti!»

«Nič se ne bojte! Le recite mu, da boste z njim volili! Saj ne more kontrolirati!»

Notarja smo poznali v davkariji. Uradoval je z nami samo nemški. V njegovih pogodbah je bilo vedno kaj napak. Saj jih po navadi ni zagrešil sam, a za svojo pisarno je pač odgovoren. Zato se je prilizoval davkarju in vsem nemškutarjem davčnega urada, da so ga kulantno opozorili, če je bilo treba kaj popraviti. Notarski akti so seveda važna reč; lahko bi zagazil v neprijetne sitnosti, ko bi imel sovražnika med nami.

Slutil sem, da mu je dokaj zoprna kandidatura za županstvo. Prvič je bila brzčas tako samo grad v oblakih, drugič pa mu je škodila v uradih. Zato se je hodil laskat zadnje dni celo Postruschniggu.

Na notarjeve besede sem takoj pomislil: Potem me tudi dr. Žižek ne more kontrolirati! — Strah, ki mi ga je vzbudil Löschnigg, je odjenjal: Če se plašijo celo gospodje kot notar — sam bodoči naš župan! — zakaj bi se ne ustrašil jaz, bore kontrolorček? Zakaj bi moral biti ravno ti junak, moj ljubi Arnošt? Kdor bo teže kontroliral, tistega upiliš!...

(Nadaljevanje sledi)